

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

LETNIK XL.

CELOVEC, PETEK, 5. JULIJ 1985

ŠTEV. 27 (2233)

Ogrožena ni samo slovenščina Praznik dvojezičnosti opozoril, da gre za več kot za napise

Žitara vas/Železna Kapla. „Naši slovenski rojaki naj vedo, da stojimo ob njihovi strani, kajti mi nemškogovoreči Avstrijci se z njimi vred bomo branili v lastnem interesu!“ To je na nedeljskem prazniku dvojezičnosti v Žitari vasi povedal zastopnik nadstrankarskega komiteja. Nedeljski kulturni protest proti zapostavljanju slovenščine je priklical še enkrat v zavest, da se ne brani upravičeno samo slovenska narodna skupnost, temveč tudi nemškogovoreči sodeželani proti okrnjevanju pravic in demokracije nasploh.

Enakopravnost slovenščine v občini so zahtevali v nedeljo občani Žitare vasi, Železne Kaple in drugih občin.

Demontažo dvojezičnih označb v notranjosti žitarske ljudske šole je zastopnik komiteja, dr. Franz Ofner, označil le kot „predigro za večjo, čeprav še ne dokončno rešitev“ manjšinskega „vprašanja“. Strategija je v tem, da hočejo z razdružitvijo šolarjev v glavnih predmetih odvratači od dvojezičnega pouka, je poudaril Ofner. „Da bo pač možno s prstom kazati na tiste, ki se učijo slovenščine.“

Na to, da dvojezični napisi v Žitari vasi niso le krajevne pomena, sta opozorila tudi predsednika obeh osrednjih organizacij. Feliks Wieser (ZSO) je poudaril, da so

sklepi proti enakopravnosti slovenščine in proti členu 7 ADP samo dokaz za to, da občinski močje zgleđa niso pripravljene in sposobni reševati takšnih problemov; da s svojim ravnanjem rušijo mirno sožitje in izpodkopavajo demokracijo nasploh. Matevž Grilc (NSKS) pa je govoril o predrznosti občinskega parlamenta, ki krši avstrijsko državno pogodbo.

V imenu slovenskih občanov in vseh ostalih, ki se ne morejo strinjati s sklepi občinskega odbora sta spregovorila žitarski občinski odbornik Tine Hribernik in kapelški kulturni delavec Peter Kuchar. Oba sta zahtevala preklic

sklepov, ki zapostavljajo slovenščino v občini, Peter Kuchar pa je še posebej izrazil ogorčenost slovenskih občanov Železne Kaple, ki so pred več kot 40 leti zanetili upor proti nacizmu in so bili prepričani, da je po koncu svetovne vojne konec tudi zatiranja slovenskega naroda!

Poleg drugih govornikov in kulturnih ustvarjalcev je spregovoril tudi šolski ravnatelj Franc Kukoviča, ki ga je predvsem prizadela moderna verzija nacističnega gesla „deine Sprache ist Ausdruck deiner Gesinnung“ (jezik je izraz tvoje prepričanja). Kajti za sklepom o odstranitvi dvojezičnih napisov tiči taka stara miselnost. Zanimivo je tudi to kar je povedal o voditeljici krajevne ÖVP, saj zahteva odbornica Altersberger sedaj popravek zapisnika občinske seje, na kateri je rekla, da je „treba govoriti nemško, ker smo v Avstriji“.

Vseh 300 udeležencev kulturne manifestacije pa je gotovo soglašalo z bivšo Nižjeavstrijko Lieselotte Weinberger ki je dejala: „V resnici ne gre v prvi vrsti za napise, tudi ne samo za šolsko vprašanje, gre za to, da so nemškonacionalne sile, in tisti, ki jih podpirajo že mnogokrat zlorabili šolo kot germanijsko sredstvo in jo danes tudi še zlorabljajo. Izobrazba, jezik in kultura pa so med sabo povezani. Vsak narod ima svoj lastni jezik in lastno kulturo, in jo potrebuje za narodno življenje in razvoj.“ Zato se je Weinberger odločno izrekla proti vsakršni obliki izobčenja slovenščine iz javnosti in opozorila na dejstvo, da je avstrijska nacija sestavljena iz več narodnosti.

Izpodkopavanju manjšinske zaščite se morata upreti manjšina in matični narod

Strogo ločevanje šolarjev po narodnosti ustvarja getoizacijo.

V četrtek prejšnji teden so predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev komisiji za manjšinska in izseljenska vprašanja RK SZDL Slovenije obširno tolmačili položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem ter jo še posebej seznanili s trenutnimi prizadevanji za spremembo oziroma poslabšanje dvojezičnega šolstva.

V zgodovinskem orisu je bilo opozorjeno, da so že vse dosedanje spremembe, ki so bile uveljavljene na področju dvojezičnega šolstva po letu 1945, povzročile večje ali manjše poslabšanje prvotnega položaja. Prve znake izboljšanja je bilo zaslediti v začetku osemdesetih let, ko se je število prijav k dvojezičnemu pouku začelo rahlo večati. Ravno to pa je nemškonacionalistične sile vzpodbudilo k novemu naskoku na dvojezično šolo in zahtevam teh krogov po ločitvi šol sedaj vidno popuščajo tudi pristojni politični dejavniki na Koroškem.

Na pogovoru je prevladovalo mnenje, da formalnopravno verjetno ne bo prišlo do večjih sprememb (popolne likvidacije dvojezičnega šolstva, ki je bilo eden glavnih argumentov Avstrije pri pogajanjih za državno pogodbo, si Avstrija že iz ozirov na mednarodno javnost ne more dovoliti — op. ured.). Toda praktično se nakazujejo „rešitve“, ki bodo nujno pomenile še nadaljnji korak proč od tiste ureditve, ki je leta 1945 veljala za idealno.

V tem smislu so tudi člani komisije poudarili nujnost, da je treba vsem forumom v Sloveniji vzeti iluzijo, da se v manjšinskem šolstvu na Koroškem nič ne bo spremenilo: vse kaže, da bo v resnici prišlo do sprememb, te pa bodo — kakor kažejo vse izkušnje iz preteklosti — gotovo spet v škodo manjšini. Takemu nenehnemu izpodkopavanju manjšinske zaščite pa se morata odločno upreti tako manjšina kot tudi matični narod, se je glasil sklep posveta.

Le realen prikaz

ZAGOTAVLJA USTREZNE AKCIJE

V petek pa so položaj Slovencev v zamejstvu obravnavali na skupni seji sveta za mednarodne odnose ter komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja RK SZDL Slovenije. Navedli so, da bo izvršni svet SRS predložil republiški skupščini poročilo, ki bo realno in celovito prikazalo položaj slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji, Italiji in na Madžarskem. „Le takšen realen prikaz položaja Slovencev v zamejstvu in še neresenih vprašanj lahko zagotovi ustrezne politične akcije Slovenije in Jugoslavije, s katerimi naj bi sedanjim razmeram primerno podprli našo manjšino v sosednjih državah in ji pomagali pri uveljavljanju njenih pravic.“ so poudarili na seji.

pisje“? V tem primeru pa moramo ugotoviti, da so vzeli na Koroškem Orwellovo leto 1984 zelo resno, da bi čim bolj zadušili slovensko ljudstvo, ki ničesar drugega noče kot upoštevanje svojih pravic.

V teh razmerah bomo pač morali poziv iz lastnih vrst vzeti resno: manj jamrati in še več delati.

„Nismo številke, smo ljudje!“

vinko

Številke, številke . . .

Na Koroškem rešujemo probleme s številkami.

Zato premišlujemo, ali naj pošljem finančnemu uradu in bolniški blagajni pismo, kjer jim predlagam, naj označijo posamezne pisarne samo še s številkami. Saj se mladina že v šoli navaja ubogljivo hoditi v prostore, označene le s številkami. Morda se bodo tako tudi jezikovni problemi rešili kar sami od sebe.

Tudi velikim strankam bo treba pomagati, kopicijo se jim problemi. Tako jih je zelo prizadelo, ko pri zadnjih volitvah mladina ni več ubogala in v precejšnjem številu ostala doma. Deželni glavar je tedaj predlagal uzakonitev volilne obveznosti. Mislim, da to nič ne bo zaleгло. V interesu vladajočih bi bilo bolje, da pošljejo državljanu kako „politično kartico“ z osebno številko in elektronsko celico. Ta celica bi „vedela“, ali si volil ali ne. S posebnimi aparatami bi potem ugotovili nevolilce in jih začeli „prepričevati“ o koristnosti volitev.

Zadnjič sem bil tudi na prazniku dvojezičnosti v Žitari vasi, zelo sem se veselil. Neki moški je smel do podrobnosti celo priveditev, mislil sem si, da je kak nemškogovoreči demokrat, ki nas bo podpiral v kaki drugi avstrijski deželi — pa sem se

pošteno zmotil. Kako smo navni! Ko sem tega možakarja vprašal — bil je mlad in simpatičen — kje si lahko ogledam ta film, pa mi reče, da na kriminalnopolicijskem oddelku!

Prej sem pa mislil, da Avstrija nima denarja za modernizacijo dvojezičnega pouka. Menda nas je Slovencev premalo, čeprav nas vsakih 10 let oštevilčijo in prešttevajo. Pa so poslali kar dva smetalca, da „arhivirata“ tistih 300 ljudi, ki so se zbrali v Žitari vasi in Železni Kapli. Morda pa le ne drži, da bi imeli premalo denarja za dvojezičen pouk. So morda smelali Slovence, da jih bodo pustili govoriti pri bodočem izboljšnem dvojezičnem pouku, kjer se bodo posluževali tudi videonaprov?

Vsekakor je avstrijska policija napredovala. Pred leti so si zapisovali številke naših avtomobilov še s svinčnikom na papir. Tega jim danes ni več treba. Identificirajo nas na televizorju po obrazu, po tem, kako si obrišemo nos, s kom govorimo itd. Številke avtomobilov niso več važne.

Morda pa je snemanje z videokamero že sestavni del „splošnega procesa“ za izoblikovanje javnega mnenja, ki je po mnenju deželnega glavarja potreben, da se „zaščitijo vsi, ki jih zasleduje, zasmehuje in žali nacionalno-radikalno slovensko časopisje“.

PREBERITE

na strani

- 2 Novo vodstvo Kluba slovenskih občinskih odbornikov
- 3 Kulturno pismo iz Slovenije
- 4 Jubilejni izlet na Zahomško planino
- 5 Josef Guttenbrunner o označbah v žitarski šoli
- 6 Vprašanja deželnemu glavarju Wagnerju
- 8 Spet upanje za pliberško pivovarno

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

vabimo na

6. spominski pohod na Komelj Po poteh Domnove čete

ki bo v nedeljo, 14. julija 1985

Zbirališče od 8.00 do 8.30 ure pri tov. Lipeju Koleniku pd. Lombarju v Čirkovčah pri Pliberku (Schilterndorf bei Bleiburg).
Odhod iz Čirkovč ob 8.30 uri.

Ob 13.00 uri bo spominska svečanost ob spomeniku padlim partizanom pri Cimpercju. Nato družabno srečanje. Pohod in svečanost bosta ob vsakem vremenu.

Zveza koroških partizanov, področni odbor Pliberk; Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku; Krajevno združenje ZSM Pliberk; Krajevni odbor Zveze slovenskih organizacij.

Sumljiva ljubezen do števil

„4587, 536981, 32578 — 231“ Kaj, ali res niste razumeli? Saj je to vendar povsem jasno, vsakomur razumljivo, ki je kdaj obiskoval eno izmed šol, o katerih govori deželni glavar Wagner. Namreč v pismu, s katerim je predstavnikom celovške univerze odgovoril na njihovo zahtevo, da je v šoli v Zitari vasi treba obnoviti dvojezične označbe in podobne dvojezične napise namestiti tudi na vseh drugih dvojezičnih šolah na južnem Koroškem.

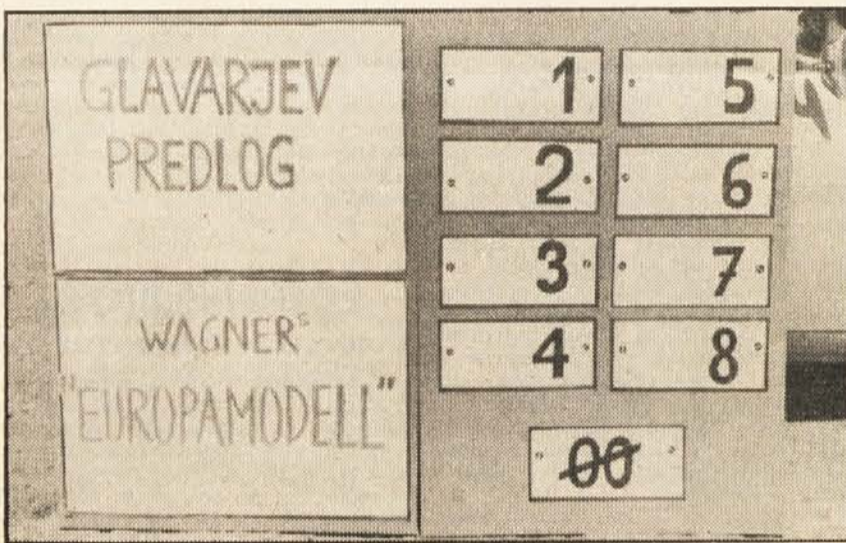
Na žalost pa zadeva ni tako smešna, da bi se lahko zabavali na njen račun. Nasprotno gre za zelo resno in važno vprašanje: za vprašanje, ali se bo na Koroškem sploh še kdo upal spregovoriti v korist Slovencev, v korist enakopravnosti obeh narodov in obeh jezikov, v korist resničnega sožitja in medsebojnega spoštovanja, ne da bi bil zaradi tega že ožigosan kot netilec nemirov ali kot povzročitelj „mednarodnih zdrh“.

Nekvalificirani izpadi in žaljivi očitki, ki se jih v zadnjem času vedno bolj pogosto poslužujejo vodilni predstavniki koroškega političnega življenja (Wagner si je zdaj „izposodil“ zlasti kolegij celovške univerze ter vodilne funkcionarje slovenskih organizacij), kažejo, da je ozračje na Koroškem spet enkrat zelo močno zastrupljeno. V tem ozračju je pravilno, demokratično in dovoljeno le še tisto, kar odgovarja intencijam protislovenskega pakta treh deželnozborskih strank — vse drugo je „neresnično in potvorjeno“, „nestvarno“, „izzivalno“ in menda služi enemu samemu namenu: netiti nemir.

Nekdaj je bilo takšno izrazoslovje omejeno na znane protislovenske nacionalistične kroge. Danes se ga poslužujejo najvišji predstavniki uradne Koroške. In tukaj moramo priznati, da ima Wagner prav, ko očitke glede vplivnosti Heimatdiensta na manj-

šinsko politiko zavrača s trditvijo, da imajo trenutno zadevo v rokah politične stranke; KHD jim je že javno izrekel priznanje, da njihova stališča v vprašanju manjšinskega šolstva v celoti odgovarjajo njegovim predstavam in zahtevam.

Sicer pa nazaj k uvodoma navedenemu proizvodu Wagnerjevega številkovalnika. Jezik in pisava sodita med največje pridobitve vsakega kulturnega naroda in omikanega človeka. Na dvojezičnih šolah na Koroškem teh pridobitev menda ne potrebujemo več — za označbo šolskih prostorov zadostujejo arabske številke, poučuje univerzitetne profesorje in javnost nekdanji učitelj Wagner. Kako bi to praktično izgledalo, kaže-

O težavah, v katerih se je znašlo osrednje glasilo avstrijske socialistične stranke, tradicionalna „Arbeiter-Zeitung“, je bilo v zadnjem času že veliko slišati (tudi Slovenski vestnik je kratko o tem že pisal — op. ured.). Govorijo o letnem primanjkljaju v višini 50 milijonov šilingov, ki ga mora poravnati stranka kot lastnik lista. Trenutno vse kaže, da bo SPÖ svoje glasilo še enkrat „rešila“ iz zagate; zlasti tudi zaradi ogorčenja, ki je zajelo vrste nižjih funkcionarjev in članov stranke. Vendar problem „AZ“ s tem še ne bo rešen ter bo čez nekaj let prav gotovo ponovno zaposloval mogočnike v socialistični stranki.

Če pa bi kljub vsemu le prišlo do ukinitve „Arbeiter-Zeitung“, to ne bi pomenilo le velike politične izgube za socialistično stranko samo, marveč bi bilo to hkrati tudi ogromno osiromašenje avstrijskega tiska sploh. Ustanovljena leta 1889 od legendarnega voditelja in očeta avstrijske socialne demokracije Viktorja Adlerja, je bila „Arbeiter-Zeitung“ — razen v letih fašistične diktature — trajna spremeljevalka avstrijskega delavskega gibanja. Nemalo urednikov „AZ“, od Austerlitzja do Pollacka, si je zagotovilo tudi častno mesto v avstrijski literarni zgodovini.

Pojavlja se seveda vprašanje, zakaj je ta tradicionalni, nekdanji množični časopis v zadnjih letih vedno bolj zahajal v težave. Izvzemši morebitne nespretnosti pri ekonomski kalkulaciji socialistične založbe „Vorwärts“, ki izdaja „Arbeiter-Zeitung“,

je v prvi vrsti treba omeniti socialistično stranko samo in njeno politiko v zadnjih dvajsetih, tridesetih letih. Zaveštna politika depolitizacije delavskih množic, zlasti s pomočjo takomenovanega socialnega partnerstva pod geslom „Za vas že mi skrbimo“, se je zrcalila in se zrcala seveda tudi v političnem zadržanju delavstva, ki ob volitvah sicer še vedno v pretežni meri daje svoj glas socialistični stranki, sicer pa komaj zasleduje in obli-

Ob težavah „Arbeiter-Zeitung“ se kaže nevarnost tiskovnega monopola

kuje dnevno politiko. Tako vzgojeno delavstvo pa seveda tudi ne čuti potrebe po socialističnem glasilu.

„Arbeiter-Zeitung“, v časih monarhije in prve republike pravi agitacijski časopis v najboljšem pomenu besede (boj za osebnimi delavnikom, za splošno volilno pravico, za „rdeči Dunaj“, za obrambo demokracije pred klerofašisti itd.), je takrat bila glasilo delavstva in napredne inteligence, ker je tudi ustrezala razpoloženju delovnih ljudi. Današnje — v prvi vrsti po krivdi socialistične stranke — depolitizirano delavstvo pa ne čuti več potrebe po lastnem glasilu.

Vrzel, ki je tako nastala, polni — in s tem smo pri drugem vzroku težav „Arbeiter-Zeitung“ — takoime-

no naše slike: zgoraj so dvojezične označbe šolskih prostorov, kakršne so bile že leta nameščene v žitrajški šoli, dokler jih ni nekdo v zavetju noči odstranil na podlagi večinskega sklepa občinskega odbora, jih torej „uradno“ ukradel in odnesel; spodaj pa so te označbe „prevedene“ v Wagnerjev jezik, v arabske številke, ki imajo vsaj to prednost, da se ob njih ne bo vnel spor zaradi eno- ali dvojezičnosti.

Morda bodo v nadaljnjem razvoju sodobne tehnologije računalniki in podobni stroji tako zaslužnili človeka, da bodo v šolah tudi razne učne predmete poučevali le še v številkah in ne več s pomočjo črk in besed. Trenutno še nismo tako daleč, sredstvo sporazumevanja, izmenjave mnenj in predvsem tudi posredovanja znanja je še vedno jezik, bodisi v govornem ali v pisani obliki. Torej se mora za številkomanijo (strastna ljubezen do števil), ki jo nekateri prakticirajo, skrivati nekaj drugega — kakor kažejo piktogrami v bilčovski šoli in arabske številke za žitrajško šolo, gre za oblikovno sicer različne vendar v učinku enake ukrepe, s katerimi se naj prepreči, da bi z uveljavljanjem mednarodnopravno in ustavno zajamčene dvojezičnosti postala slovenščina enakopraven jezik.

Sindikati proti dvojezični ljudski šoli v Celovcu

Deželni kongres sindikata javnih uslužbencev, ki je prejšnji teden zasedal v Celovcu, se je moral poleg dolge vrste vprašanj, ki zadevajo področja neposredne dejavnosti sindikatov, baviti tudi za dvema „kočljivima“ problemoma s političnega področja. Sekcija visokošolskih učiteljev je namreč vložila predloga, kjer je šlo v enem primeru za vprašanje neonacističnih pojavov in protifašistične usmerjenosti sindikatov, v drugem primeru pa za vprašanje dvojezične ljudske šole v Celovcu.

Medtem ko je kongres „strokovna“ vprašanja uredil brez velikih debat, sta „politična“ problema sprožila „vročo“ razpravo, ki se je končala s tem da sta bila oba predloga zavrnjena. O pojavih neonacizma se vodilnim ljudem v sindikatu ne zdi potrebno govoriti, ker jim očitno zadostuje, da so bili sindikati v Avstriji „že vedno protifašistični“. Zavrnilni predloga za ustanovitev dvojezične ljudske šole v Celovcu pa je zastopnik „krščanskih“ sindikalistov utemeljeval s čudno „logiko“, da gre pri tistih ki želijo dvojezično šolo, večinoma za nemškogovoreče starše(?!).

S takšnim argumentiranjem torej preprečujejo učenje obeh jezikov ter ovirajo sporazumevanje in medsebojno razumevanje v deželi.

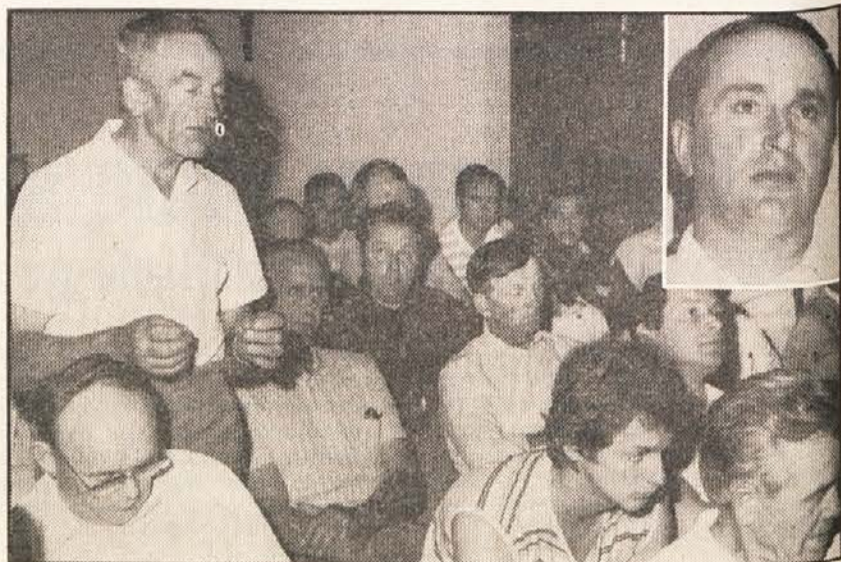
novani bulvarski tisk, ki v tiskani besedi nadaljuje poneumnjevanje, depolitizacijo in saturiranost poprečnega potrošnika, ki sedi zvečer pred televizorjem, gleda kriminalke in westernne, neskončne nadaljevanke Dallas in Denver Clan, športne oddaje ter si oblikuje politično zavest ob komentarjih raznih Portischev, Dalm in Bacherjev.

Trije dnevnikarji danes v glavnem obvladajo tiskovni trg in oblikujejo

javno mnenje v Avstriji: Kleine Zeitung (ki jo v prvi vrsti plačuje katoliška cerkev in je najmočnejše razširjena v zveznih deželah), Kurier (plačuje za zveza industrialcev, razširjen pa je predvsem na Dunaju) ter Kronenzeitung (izdajatelj sta večkratna milijonarja Dichand in Falk, prvotno je bil list osredotočen na Dunaj, v zadnjem času pa osvaja čedalje bolj tudi ostalo Avstrijo). Zlasti za Kronenzeitung trdijo publicistični strokovnjaki, da ima najgostejšo mrežo kupcev in bralcev po vsem zahodnem svetu. Skupen je vsem tem listom srdit antikomunizem, obenem pa jih „družijo“ tudi bolj ali manj izrazito odklanjanje socialistične stranke in trenutne vlade. Hkrati pa so ti listi edini, ki se lahko samostojno

Branimo pravice tudi v občini

Občni zbor
Kluba slovenskih občinskih odbornikov

Živahna razprava na občnem zboru. Desno zgoraj: novi predsednik Fric Kumer.

„Z vsemi partijami v občini moramo govoriti. Tako bomo pridobili zaupanje za skupno delo“, tako je bilčovski občinski odbornik Miha Einspieler spregovoril na sobotnem občnem zboru Kluba slovenskih občinskih odbornikov v Celovcu.

S temi besedami je sprožil široko razpravo o načinu dela slovenskih občinskih odbornikov na samostojnih listah v občinski hiši in v občini nasploh. Široko je bilo soglasje, da je mogoče z osebnimi kontakti do občanov, neglede na njihovo strankarsko pripadnost, marsikaj doseči. K izboljššanju vzdušja prispevajo tudi skupne seje frakcijskih vodij (Djekše), oziroma vnaprejšnja debata z drugimi frakcijami o besedilu predloga, ki ga vložijo frakcija (Globasnica). S takim odprtim delom, ki podpira samozalozolacijo je pod določeni pogoji mogoče doseči delne uspehe, vrhu tega pa pomaga odstraniti predsodke, ki jih imajo morda drugi napram Slovincem. Mnogo je bilo tudi prispevkov o potrebi po odločnejšem in samozavestnejšem delu, in o enotnem nastopanju v korist narodne skupnosti.

Prejšnji predsednik Filip Warasch je spregovoril o 12-letni zgodovini Kluba in o politično najuspešnejšem letu 1985, hkrati pa je kritiziral izrinjanje slovenskih občinskih odbornikov iz občinske uprave in o težavnem delu na klopih opozicije. Borut Sommergerger že v tajniškem poročilu poudaril pozitivno vlogo rednega izdajanja občinskih listov in hkrati opozoril na narodno ogroženost na Gurah, ki se je pokazala ob zadnjih občinskih volitvah. Kot zelo pomembno je ocenil skrb za ohr-

njevanje delovnih mest, za izboljšanje infrastrukture in sodelovanje z drugimi občinskimi opozicijskimi silami v Avstriji.

Kot častna gosta sta spregovorila tudi predsednika obeh osrednjih organizacij. Matevž Grilc (NSKS) je menil, da samostojnih listov ne bi bilo, če bi večinske stranke upoštevale specifične interese slovenske narodne skupnosti, podprl pa je misel Warascha, naj osrednji organizaciji pritegneta h koordinaciji narodnega dela tudi KSOO. Feliks Wieser (ZSO) pa je dejal, da stojimo pred desetletjem, kjer se bo narodnostni konflikt prenesel z zvezne in deželne ravni še bolj na občinsko raven. To je opaziti tudi na Gradiščanskem. Zato je zagovarjal čim bolj učinkovito delo Kluba v korist vsem slovenskim občinskim odbornikom, neglede na strankarsko pripadnost; pod temi pogoji tudi ZSO more podpirati delo kluba. Dokončno pa bo treba razčistiti ali ima klub strankarskopolični ali narodnopolitični značaj!

Dr. Pavel Apovnik pa je govoril predvsem o dolgoročnem politično-

Resolucija KSOO

„Slovenski občinski odborniki, izvoljeni na samostojnih listah, podpiramo naše osrednje organizacije v njihovih naporih za ohranitev skupne šole. Izvoljeni mandatarji v 21 občinah ugotavljamo, da ločevanje otrok po jezikovni pripadnosti nujno privede do getoizacije enega dela šolarjev, da je ločitev nujno vir nenehnih konfliktov, ki se iz šole prenašajo v vaške in občinske skupnosti.“ To je zapisano v soglasno sprejeti resoluciji občnega zbora KSOO. Hkrati so obsodili vse sodrinske postopke proti ljudem, ki kritizirajo koroške narodnostne razmere; predvsem pa se bodo še naprej trudili za priznanje pravic slovenske narodne skupnosti.

upravnem izobraževanju komunalnopolitičnih delavcev. „Trebalo je priti stran od gasilskega principa“, je dejal Apovnik in pozval k postopnemu uresničevanju Politično-upravne akademije, ki naj bi izvrševala to izobraževalno delo.

Novo izvoljeni predsednik Kluba slovenskih občinskih odbornikov, bivši podžupan Pliberka, Fric Kumer, je spregovoril o novi politični situaciji na podeželju, ki so jo ustvarile stranke s protislovenskim sodelovanjem. Kumer je dejal: „Položaj nudi šanso, a je tudi težaven“, ker je pač treba še bolj napeti sile, da se zavre asimilacija in pridobi zaupanje volilca. Svoje veselje pa je izrazil nad dejstvom, da se vsi politični taborji manjšine zavedajo potrebe sodelovanja. Po izvolitvi je še posebej poudaril besede, ki so jih na občnem zboru izpovedale ženske: da je treba manj jamrati in več delati!

V novo predstojništvo so bili izvoljeni: Peter Waldhauser in Lado Hajtnič (podpredsednika), Walter Gutovnik (tajnik), Urban Popotnik (njegov namestnik), Ingrad Zablatnik (blagajničarka) in Jože Otowitz (njen namestnik).

Bachmannova nagrada

Letošnje tekmovanje za literarno nagrado, ki nosi ime po koroški pisateljici Ingeborg Bachmann, je končano. Nagrado (150.000 šil.) je prejel Hermann Burger, nadaljnje nagrade, ki jih ob tej priložnosti podelijo, so prejeli Brigit Kempker (nagrada dežele), Ginka Steinwachs (nagrada koroške industrije), štipendijo Ernsta Willnerja pa sta prejela Dante Andrea Franzetti in Lilian Faschinger.

Tekmovanje za nagrado Ingeborg Bachmann je brez dvoma eden izmed največjih literarnih spektaklov v nemškem kulturnem prostoru. S tem je mesto Celovec za nekaj dni bilo središče nemškega literarnega dogajanja, prav tako pa tudi tarča tistih, ki se sprašujejo, ali je tak „cirkus“ v literaturi sploh umesten? In teh ni malo!

Kot znano, imenovano literarno tekmovanje tvori višek „tedna srečanja“ v Celovcu, kjer potekajo razne prireditve, namenjene sodelovanju široke publike. Žal, se to „srečanje“ odvija samo za krog večinskega naroda, čeprav bi Celovec kot glavno mesto v to srečanje moral vključiti tudi društva, skupine ali posameznike slovenske narodne skupnosti.

Januš razstavlja v Radovljici

Slikar Gustav Januš je svojim likovnim razstavam dodal še eno. Prejšnji petek so v Šivčevi hiši v Radovljici odprli njegovo 12. samostojno razstavo, na kateri so poleg novejših likovnih stvaritev predstavili tudi Januša-pesnika.

To so storili tudi na okusno urejenem vabilu na razstavo, kjer Jože Šiferer piše o Januševem pesniškem delu, medtem ko o Januševem likovnem ustvarjanju razmišlja Maruša Avguštin. Na otvoritvi razstave pa sta Alenka Weithauser in Miran Kenda recitirala nekatere Januševe pesmi. Razstava Januševih slik je odprta do 14. julija 1985, vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

Ljubiteljem likovne umetnosti priporočamo, da si razstavo ogledajo.

Nova glasbena šola v Titovem Velenju

Šest sto učencev nižje glasbene šole v Titovem Velenju bo že v jeseni nadaljevalo pouk v novih in sodobno opremljenih učilnicah.

Zgradba, situirana na šolskem kompleksu, ima kar 2700 m² uporabne površine, veliko dvorano z 260 sedeži, še eno manjšo in devetnajst učilnic.

Povprašali smo, kolikšna je kapaciteta novega glasbenega hrama. Profesor Marin, ki vodi glasbeno šolo, je pojasnil, da bi se v novih prostorih lahko v izmenih in pol izobraževalo 750 učencev.

19. junija so ponosno in lepo zgradbo uradno odprli. Prizadevanja Velenčanov na glasbenem področju je pozdravil predsednik komiteja za kulturo SRS dr. Matjaž Kmecl.

Ni bilo lahko zbrati 16,5 milijarde dinarjev za šolo, ki bo tudi v prihodnje mobilizirala mlade za najpleme-

nitejši cilj človeštva. Glasba je vedno netila plemenitost v mladih srcih in že vsa leta doslej nudila mladim najbolj zdravo zaposlitev v prostem času.

Gotovo pa je, da bodo z novo šolo ustvarjeni vsi pogoji za prehod na srednjo glasbeno šolo. Nedvomno so zanj to velike potrebe, saj na celotnem področju, od Raven na Koroškem do Maribora, ni srednje šole, ki bi nadaljevala začeto v nižji glasbeni in omogočila nadarjenim, da se šolajo dalje.

Veseli smo pridobitve, in ne samo zato, ker bo z novo šolo sedanji dom kulture sproščen in ga bodo lahko uporabljali za gledališko in druge dejavnosti, ampak tudi zato, ker bo glasbi utiral najbolj svetlo pot v izrazitem delavskem centru, in z njo omogočal sprejemanje umetniških dobrin, ki človeka le žlahtnijo.

V. Š.

Knjurno pismo iz Slovenije

V slovenski javnosti že dolgo časa ni bilo toliko pogovorov o kulturi in njeni vlogi v javnosti oziroma v narodovem življenju, kot jih je bilo v minulih mesecih. Spomniti je samo na zelo odmevno javno tribuno, ki jo je v Can-karjevem domu v Ljubljani, že v začetku tega leta organiziralo Društvo slovenskih pisateljev in

ljič, V. Kavčič).

Katere so značilnosti junjskega zborja? Najprej: Plenum CK se je zavzel za strpno, tolerantno obravnavanje žgočih družbeno-političnih vprašanj, kar z drugimi besedami pomeni, da naj nikogar ne bi klicali na odgovornost, če bi določene stvari osvetljeval s pozicij, ki za politiko niso sprejemljive.

z matico in podpreti ustvarjalno delo naših narodnih manjšin, pa obenem kulturno življenje italijanske in madžarske narodnosti ter delavcev iz drugih republik, ki delajo v Sloveniji. Na plenumu ni bilo slišati besede o kakšni novi „kulturni politiki“ — dopolnjevanju in posodabljanju da je treba to, ki jo Slovenija ima. To se pravi,

Odpiranje v svet in skrb za manjšine

na vrsto nadaljnjih razprav in tudi polemik na temo, o kateri je bil govor na tribuni (Slovenski narod in kultura).

K tem živahnim pogovorom o kulturi in narodu je šteti tudi junjski plenum, ki ga je pripravil CK ZK Slovenije (bil je 17. junija). Seveda, razprava na tem forumu je v marsičem tekla iz drugih izhodišč kot na omenjeni tribuni — toda več razpravljalcev je samo iz novih vidikov osvetljevalo probleme, ki jih je načelo že tedaj: Na obeh zborovanjih so nastopali pač (nekateri) isti govorniki, ki so, kajpada, ostajali zvesti svojim idejno-političnim opredelitvam oziroma nazorom (M. Kmecl, C. Zlobec, T. Part-

ve... Sporne zadeve naj bi se razčistile v javni polemiki z morebitnim spornim avtorjem („državna prisila“ naj bi nastopila le v skrajnih primerih...) Dalje, na plenumu so razpravljali, bilo pa jih je okoli 30, kulturo pojmovali zelo široko, torej ne samo kot umetnost, ampak tudi kot način življenja, zato so o njej lahko govorili kot o dejavniku proizvodnje pa tudi kot poti narodovega preživetja. V tej luči je bil govor o potrebi, da se Slovenci kot narod čimprej priključimo svetu moderne tehnologije in računalniški civilizaciji, toda obenem skrbimo za svoj nacionalni prostor, pri čemer je treba v skladu z načelom enotnega kulturnega prostora še bolj povezati

vnašati v praktično delovanje več domišljije, toda tudi racionalne organizacije in vizij prihodnosti.

Seveda so na plenumu nekateri politični delavci polemizirali tudi z nekaterimi stališči, ki se jih bolj ali manj pripisuje „pisateljskim“ vrstam, boljše, posameznikom. Tako s „Slovenija pripada srednji Evropi“, deloma z nekaterimi idejami Nove revije. Toda težišče celodnevne razprave je bilo v iskanju uspešnih poti narodovega in družbenega razvoja, ki seveda predpostavlja odpiranje tako v Jugoslavijo kot v svet. V tem smislu je imel plenum majhen odmev v vsej jugoslovanski javnosti.

Jože Horvat

DRAGO DRUŠKOVIČ-ROK ARIH:

CVETKE ZLA

Zapiski o Pustovi knjigi „Titostern über Kärnten“

Tudi za Rož omenja časniki, kako so pri Sentjakobu partizani ustrelili (58) SS-ovca, češ, da so se lotili rekonvalescenta. Sam sem po vojni slišal, da je ta mož na partizanski „stroj“ streljal in bil ubit v spopadu s sovražnikom. Pri opisu partizanskega divjanja na Gurah (Pust 38—42) smo našli v Prušnikovi knjigi (nemški prevod, 212) le pripoved o napadu na žandarmerijsko postajo v Bilčovsu, hkrati je Iztokova četa, ki je prešla Dravo. Zapolnila avtobus, razorožila domače brambovce (Landwache).

Časnikar Pust omenja ustrelitev žandamerijskega poveljnika, dalje, da je bil oveden in ustreljen tudi „krajevni kmečki vodja“ (39).

Pri preučevanju izseljevanja koroških Slovencev so preučevalci (zgodovinar dr. Tone Zorn in tudi drugi) prišli do spoznanja, da je poleg deželnih nacističnih oblasti, na čelu z vojnimi zločincem Maier-Kaibitschem, kar je potrdil tudi proces po vojni in to v Celovcu, odločali še lokalna trojica: župan, krajevni strankin vodja in krajevni kmečki vodja.

Pri naših opombah seveda nismo segali po arhivih, kjer bi lahko našli še kakšno pojasnilo, in po tem, kar smo z raznimi primerjavami našli že sami, bi tudi ob pomoči arhiv-

ske gradnje našli prej zavrnitve Pustovega pisanja kakor pa dokumente njemu v podporo.

O usodi boja na Počuli, opiše tudi Prušnik (Auf Počule, 148—149), piše Pust z omalovaževanjem in trdi: „Pri 30 mrtvih gre za običajno pretiravanje.“ (Bei den 30 Toten handelt es sich um die übliche Übertreibung - 65); in o nemških izgubah, da sploh ni šlo za SS-ovce. Časnikar omenja, da se Mallebrein spominja v svoji knjigi le deset žrtev. Mi smo našli, da je nemška stran utrpela pri večjih akcijah dvakrat izgube in sicer žandarmerija in vojaške enote, oni „RAD“ na srečo niso imeli žrtev (133).

Za to vprašanje je pomemben avstrijski vojaški izvedenec, zgodovinar Josef Rausch, ki omenja, da je značilno za vojaški položaj v rajhovskem gauu — Koroški, da so razmeroma zgodaj pritegovali hitlerjansko mladino, člane rajhovske delovne službe k „boju zoper tolpe: Bandeneinsatz“. V juliju 1943 so postavili vod RAD iz Bač (Faak) za zavarovanje dekliskega taborišča RAD v Miklavčevem. V vođu je bilo šestdeset odstotkov ljudi iz Porenja in štirideset odstotkov iz Koroške; njihovega poveljnika, nadsražmojstra, je določil koroški komisar, spadal je pod poveljstvo žandarmerije. Do kraja 1944. leta so padli trije

9

možje iz voda v boju s partizani, deset jih je bilo ranjenih. Oboroženi so bili s puškami in lahko streljivo, pri nasprotnikih so veljali za zagrizene naciste („Der Partisanenkampf in Kärnten“, 26).

SLOG OBEH PISCEV

Za Pust-Einspielerjevo knjigo je značilen slog, besednjak, ki nam pojasni že sam marsikaj.

Partizani v glavnem morijo s strelji v zatilek Genickschuß; 14, 16, 21, 22, 23 itn.).

Razumljivo, da ima to pisanje svoje prednike, izhaja iz čisto določene miselnosti iz takko imenovanega „narodnega besednjaka“ (völkisches Vokabular), kejr so že zgodaj bila na prvem mestu zavzetost za domovino, narod in očetnjava (Heimat, Volk und Vaterland; Carsten, 102).

Partizani so za časnika morilci, beštije, roparji, gozdni tekači, pač vse drugo in le izjemoma partizani in vojaki nacizmu nasprotne vojske, odpora; tega zadnjega ni dosti.

So to ljudje, ki uporabljajo v boju otroke, se sadistično izživljajo nad ženskami, ki so zveste domovini, nad dekletki, ki vdano prebirajo med vojnjo v vlaku Hitlerjev „Mein Kampf“, demonstrativno pozdravljajo s heil Hitler in pogumno vprašajo partizana Prušnika ali ni tudi on najprej nameraval k SS, a da ga niso sprejeli. Časnikar sam dodaja, da to gledano z današnjimi očmi zveni groteskno (31-32).

Tudi zgodovinar s svojim besednjakom ne zaostaja za časnika. Partizani so polni nasilja in grozotnosti in politično motiviranih

MED NOVIMI KNJIGAMI

Tomaž Šalamun: Soy realidad

Založba Lipa, Koper 1985

Tri in sedem sta mitični, magični številki, prav tako je pesnenje Tomaža Šalamuna (rojen 1941 v Zagrebu, doraščal v Kopru), čigar enaindvajseto (v vseh pomenih besede) izvirno pesniško zbirko imamo v rokah.

Izredno okusna in privlačna oprema knjžice je delo avtorjeve žene, slikarke Metke Krašovec.

In zdi se, kakor da sta se umetnika dogovorila, že na ovitku so razvidne osrednje prvine knjige: zdaj kot zgodba zdaj kot hipna slika govori o pesmi o pisanih rožah, o zajčkih in o fantu s krilato glavo.

Rože rast, zajec (ali zajklja?) plodnost, fant Tomaž, bi se lahko glasile (poenostavljeno seveda) enačbe.

Mir in nežnost, ubranost in razklanost, ljubezen in smrt, detinstvo in moška leta — so teme te zdaj pretresljive zdaj šaljive knjige.

Šalamun šokira z odprtostjo in prepričuje z humorjem. Zmes igrivosti in grenkobe deluje — kljub raznolikosti v vsebini in formi — enotno in dozorelo kot redkokdaj pri katerem koli slovenskem pesniku.

„Nisem cinik, pesnik, prerok sem“, pravi. In: „Reši, kar moreš. / Ni drobtine kruha in ušesa pume, / ki

ne bi bila vredna rešitve. / Nikjer ne piše, da naj del zemlje / zmrzne. / Ker, kar je vkleto v led, bo / zraslo. / Kar je zdobljeno v cizizmu in / mladosti, bo spet / zvilo svoje / rešetke.“

Preprosta govorica učinkuje suggestivno, tudi kjer jasnost sploh ni možna.

Te pesmi so doma zdaj v Kopru, zdaj v Mehiki, povsod in samo nekje: v bralcu.

Groza in razkošje, smrtni strah in strah pred smrtjo in hrepenenje po njej, ljubezen do žene in mladega Francesca, katerega tri pesmi so v zbirki natisnjene v španščini. Napetost med skrajnostmi, brezizhodnost in rešitve, sobitje (ali celo spajanje?) nasprotij. Ironija ali doslednost literarne zgodovine pa je v tem, da je uspelo ravno Tomažu Šalamunu, ki je začel kot rušitelj starih vrednot najti in ustvariti nove.

Ne absolutne, ampak uporabne, čeprav na pol nedosegljive, saj ne verjame v enoumnost.

In večpomenskost ni samo tipična za naš čas, ampak tudi za te pesmi, ki jih mora bralec šele pretvoriti, da postanejo (kot pravi naslov) resnične prav zanj.

Fabjan Hafner

Tomaž Šalamun

SO GOSKE,
KI SMO JIM ZAVILI VRAT,
pa še živijo.
A ni to lepo?
So usta, ki so šla,
pa še dišijo.
A ni to duša?

PREKLET SEM

Rože usihajo ob meni,
ker se ljubim samo z Bogom.
Šape mi umije mačka.
Tvoje povelje gori.

Ne požiram sline, Tebe požiram,
ki si mi dal življenje.
Bo srce razgnalo hrup?
Vsi bomo umrli in odšli.

Dež me briše.
Bodo ljubezni v požaru zgorele?
Boš ti zagledala, kdo si,
brez mene?

DEŽ
Ponoči je deževalo.
So poljški spali ali čofotali?
Bor se je napel in zrasel za milimeter

in tam daleč so bombardirali Libanon.

umorov (5). Med grozovitostmi našteva časnikar, da so ženske vrezali kljukasti križ v lasišče (50); da je moral nacist pojesti Hitlerjevo sliko vtisnjeno na lepenki (69); storili so še hujša dejanja in so žrtvam porezali spolovila (77, 96).

Medtem ko so se partizani znašali nad dekletki v vojaških uniformah, nad nachrichten-helferin (50), krajevnimi strankinimi vodji (50), oberscharführerji (58), majhnimi vodji celic NSDAP (68), krajevnimi kmečkimi vodji (74), itn., je te ljudi sicer štela državna oblast, ki ima po vsem smislu tudi v pojmovanjih obeh avtorjev vso vrednost in legitimost kakor tudi nacistični volksgerichtshof. Ljudje so pač tudi takrat že živeli na tako poimenovanih „grenzhofih“; mejnih kmetijah, ki so se jih s pomočjo nacionalsocialistične izselitve koroških Slovencev že polasčali bodisi priseljenci iz Kanalske ali pa Labotske doline in zvesto poslušali sporočila o vojnih zmagah velikega rajha s pomočjo volksmpfängerjev; včasih so naciste pri tem zmotili partizani.

Posebno mesto so dobili v tej knjigi „die einheimischen Slowenen“, kot tisti, ki so poskrbeli za „črne liste“ (22).

Po vojni je prišlo tudi do primerov, ko so posamezniki obtožili partizane in je le-to raziskovala avstrijska policija, a obtožbe niso bile dovolj tehtne in je tožilec pravdo izgubil (Pust, 88). Tak je dalje tudi primer F. Wieserja, ko je bila obsojena vdova Lausegger, ker je žalila nekdanjega partizana (98). Časnikar Pust navaja le dva primera obtožb, raziskovanj pa je vsekakor bilo dokaj več.

(Se nadaljuje)

V nedeljo na jubilejni izlet na Zahomško planino!

V nedeljo organizira Slovensko planinsko društvo Celovec skupno s Slovenskim prosvetnim društvom „Zila“ in Slovenskim športnim društvom Zahomc izlet na Zahomško planino. Ta izlet je jubilejnega značaja in spominja na tiste čase, ko so pionirji slovenskega organiziranega planinstva na Koroškem, predvsem Ziljani, pred 85 leti ustanovili Ziljsko podružnico Slovenskega planinskega društva, s sedežem v Ziljski Bistrici.

Ker so se takratni planinci pionirji dobro zavedali, da je planinska organizacija brez svojega doma, kot juha brez soli, so kar že leto navrh (1901) otvorili planinsko postojanko na Zahomški planini, ki še obstoja in je danes last potomcev takratnega izredno agilnega podpredsednika Podružnice Ivana Milloniga pd. Korena iz Zahomca. Ko že omenjamo podpredsednika, naj še zapišemo, da je bil predsednik deželni poslanec in poznejši državni poslanec Franc Grafenauer in tajnik navdušeni planinec in organizator Alojzij Knafelc, iznajditelj takoimenovane Knafelj-

čeve markacije (rdeče obrobljena bela pika).

Torišče tedanjega slovenskega planinstva je bilo v Kanalski dolini še prav posebno zagnano pa v Ziljski dolini, zato se tudi ne čudimo, da so tej slovenski planinski organizaciji dali ime Ziljska podružnica Slovenskega planinskega društva, katere potomec oziroma dedič je današnje Slovensko planinsko društvo Celovec.

Namen nedeljskega izleta pa je seznaniti se s kraji rojstva oziroma žariščem tedanje planinske dejavnosti, z Zahomško planino, kjer obstoja še dobro ohranjena Korenova kočča, ki se danes imenuje Schönpwipfel-Schutzhaus. Pomembnosti

tega izleta na Zahomško planino pa se še prav posebno zavedajo tudi domačini prosvetaši in športniki, ki skupno s slovenskimi planinci oblikujejo ta izlet ob letošnjem planinskem jubilejnim letu.

Mnogo je še med nami planincev, ki še ne poznajo lepih prostranih ziljskih planin s številnimi fačami, med katerimi se pase živina v sočni travi in s prečudovitimi razgledi v Julijce na jugu in na s snegom pokrite gore na severu. Vse to lahko podoživljate na nedeljskem izletu na Zahomški planini, kjer se bomo ob tej priložnosti spomnili velikih planinskih pionirjev iz Zile in tako doprinesli svoj delež k jubilejnemu letu slovenskih planincev na Koroškem.

Umrli je Hanzej Mikel

Vedno nasmejanega Hanzeja Mikelna pd. Miklovega Hanzeja s Svateni več. Pred kratkim na 78. rojstni dan smo ga ob veliki udeležbi pogrebcev spremili na šentjakobsko pokopališče, kjer je našel svoje poslednje počivališče. Njegova smrt je žalostno odjeknila širom Koroške, saj je bil

pokojni znan kot velik rodoljub, kmet, lovec, planinec in sploh človek, ki je zelo ljubil naravo še posebno pa svoj narod. Slednje je zlasti potrdil v času Hitlerjeve strahovlade, ko je nesebično podpiral borce za svobodo in tako izpostavljal svoje in življenje družine, da bi bil nacistični teror nad našim ljudstvom čimprej in zmagoslavno končan. Hanzej je bil uporen, kot nekaj v turških časih Miklnovi, Serajnikovi in drugi kmetje o katerih je Jakob Sket napisal znano zgodbo Miklova Zala. Kot je po svetu znana igra Miklova Zala, tako je znana tudi Miklova v Svatah, ki je bila premnogokrat cilj številnih izletnikov, da spoznajo kraje in dom legendarne Miklove Zale. Ničkolikokrat jih je Hanzi gostil in jim pripovedoval zanimivosti tega kraja pod strmo Gračenico nad Podgradom, o svoji slavni prednici Zali, ki je morala v turško sužnost.

Priljubljenega Hanzeja ni več. Zapustil je ženo in otroke v globoki žalosti. Ta njegova priljubljenost se je odražala v veliki množici pogrebcev, ki mu je tako izkazala poslednjo čast. Ob odprtem grobu je spregovoril njegov lovski prijatelj Hanzi Koren, bivši šentjakobski župan in orisal pokojnikovo življenje. Pogrebni obred je opravil domači župnik Andrej Karicelj. Od pokojnika so se poslovili z globoko občutenimi pesmimi žalostinkami šentjakobski pevci in pevci iz Sveč.

Pokojnega Hanzeja Mikelna bomo ohranili v častnem spominu, globoko prizadeti ženi in otrokom izrekamo naše globoko občuteno sožalje.

Uredništvo

Dr. Dušan Nečak

Erich Novoszel

POPRAVEK

V zadnji številki našega lista je prišlo do zamenjave slik: pri poročilu o izidu knjige dr. Dušana Nečaka, Koroški Slovenci v drugi avstrijski republiki (stran tri) smo pomotoma objavili sliko gradščanskega umetnika Ericha Novoszela, (ki pravkar razstavlja v Celovcu), pri obvestilu o likovni razstavi slednjega (na peti strani) pa sliko dr. Nečaka. Bralce, posebno pa dr. Nečaka in Novoszela prosimo, da nam neljubo pomoto oprostijo.

Dr. Pavel Apovnik

50-LETNIK

Pred dnevi je vodja slovenskega oddelka pri kulturnem uradu koroške deželne vlade, dvorni svetnik dr. Pavel Apovnik obhajal svoj 50. življenjski praznik.

Jubilant, ki izhaja iz mnogočlanske družine iz Senčnega kraja pri Pliberku, se že od mladih let kulturno in politično udejstvuje. Med drugim je bil funkcionar dunajskega študentskega kluba, predsednik Zveze slovenske mladine, podpredsednik Zveze slovenskih organizacij, leta 1975 pa je kandidiral na prvem mestu Koroške enotne liste (KEL). Njegova dejavnost pa se odraža tudi na strokovnem področju, kjer je med drugim uradni tolmač in prevajalec ter kreator slovarja pravnega jezika, ki bo kmalu izšel.

Dr. Pavlu Apovniku ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z najboljšimi željami za prihodnost. Številnim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika

20 let Evropa parka

Naša koroška metropola Celovec je znana po svetu kot mesto vrtov in parkov in s tem kot zelo lepa in privlačna. Najlepši in največji celovski park pa je vsekakor „Evropa park“, ki letos obhaja 20-letnico svojega obstoja. Evropa park ima površino 220 tisoč kvadratnih metrov in velja za „zeleno vizitko Celovca“. V njem najdeš celo vrsto poti za sprehajanje in počivališč, njegova posebnost pa so izredno lepi vrtovi kot na primer vrtovi vrtnic, grmičevja, rododendronov itd. V Evropa parku pa so še razne druge posebnosti kot geološka poučna pot z različnimi minerali, skulpture iz kamna, ribnik z lotosovimi cvetovi, vodnjaki itd.

V ta Evropa park je bilo že investiranih 9,5 milijona šil. Vzdržuje ga mestni urad za vrtove, katerega vodi inž. Gerhard Seydel, ki je vanj postavil poseben spomenik vrtnarske umetnosti.

„Oče Evropa parka“ pa je nekdanji celovski župan Hans Ausserwinkler, ki je imel precej težav, da je izpeljal ta projekt, ker so nekateri imeli v načrtu, da se na tem mestu zgradijo družinske hišice. Ime Evropa park pa je dobil zaradi tega, ker je bila v juniju 1967 v Celovcu velika evropska prireditve s številnimi folklornimi prireditvami teh narodov. To je bil nekakšen povod, da so parku, ki je bil ravno v svojih početkih, dali ime Evropa park.

BILČOVŠ

RAZSTAVA

Ernsta Arbeitsteinna je odprta do 31. avgusta 1985 v poslovnih prostorih Posojilnice Bilčovš.

GLINJE

DRUŽINSKO PETJE

v nedeljo 14. 7. 1985 ob 14. uri pri Cingelcu na Trati. Nastopajo družine iz Borovelj in okolice. Prireditelja: SPD „Borovlje“ in KKZ

JUBILEJNI IZLET

(ob 85-letnici organiziranega slovenskega planinstva na Koroškem) na

ZAHOMŠKO PLANINO

v nedeljo 7. 7. 1985 s pričetkom ob 11. uri.

Zbirališče: ob 9. uri za avtomobiliste in ob 8. uri za pešce pred Posojilnico v Ziljski Bistrici. Potek poti: z avtomobilom do Bistriške planine in potem peš slabo uro na Zahomško planino, kjer bo kulturni program in poskrbljeno za jedačo in pijačo. Pešci gredo direktno na Zahomško planino. Ob 13.30 bo gorska maša na planini, kjer bo pel dekliški zbor iz Rožeka. Ker je bilo rojstvo organiziranega slovenskega planinstva v Zili, sta poleg jubilejnega društva Slovenskega planinskega društva Celovec so-prireditelja tudi Slovensko prosvetno društvo „Zila“ v Ziljski Bistrici in Slovensko športno društvo Zahomc. Pristržno vabljeni!

3. SREČANJE PRI ŠTIBARJU NA KOMLJU

v nedeljo 7. 7. 1985 ob 11. uri (maša). Prireditelj: Katoliška mladina Pliberk, Zvabek, Suha, Vogrče; Pliberški časopis; KPD „Drava“ in Krščanska kulturna zveza.

Slovenska kmečka zveza vabi na izlet v

SAVINJSKO DOLINO

v nedeljo 7. 7. 1985 Odhod: ob 7.15 uri izpred Mohorjeve in ob 8. uri iz Pliberka (Posojilnica). Možen je dostop med Celovcem in Pliberkom po dogovoru. Prijave: Posojilnica Pliberk (telefon 0 42 35-25 83) in Zveza slovenskih zdravnikov (tel.: 0 42 22-51 23 65). Cena: 150 šilingov.

CELOVEC

LÜSCH razstavlja pod svojim pravi imenom ROSENZOPF v dvojezični kulturni štiberni „Bierjokl“ - Pri Joklnu“ do 17. 7. 1985 nove slike.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 4. julija 1985

Za 100 dinarjev dobite	6.75 šil.
Za 100 dinarjev plačate	8.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.065 šil.
Za 100 lir plačate	1.145 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

PRIREDITVE

Solidarnost z Nikaragvo:

FIESTA SANDINISTA!

v soboto 6. 7. 1985 ob 19. uri v UNI klubu, Celovec, Universitätsstr. 90 Program: Video (Avstrijska brigada „Februar 34“ v Nikaragvi), dia, literatura iz Nikaragve - bere Janko Messner; pesmi, specialitete in: Anibal-Corral-Quintett! O aktualni situaciji bo govoril tajnik nikaragvaškega poslanstva. Na prireditve vabijo koroške študentske ter druge organizacije in ustanove, med njimi tudi Zveza slovenskih organizacij.

Katoliški dom prosvete „Sodalitas“ vabi na

POTOVANJE

sadjarjev, kmetov in vseh drugih interesentov po Jugoslaviji in Grčiji v času od 3. do 10. septembra 1985 Vodi: dipl. inž. Franc Lombergar, Kmetijski zavod Maribor. Cena: 4920 šilingov.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ vabi na

POLETNO NOČ

v soboto 13. 7. 1985 s pričetkom ob 20. uri pri občinskem kopališču v Zelezni Kapli. Za zabavo in ples bo igral znani ansambel „Fantje treh dolin“, domači prosvetaši pa bodo vsestransko poskrbeli za dobro počutje gostov, ki jih vabijo od blizu in daleč.

Krščanska kulturna zveza in Katoliška mladina vabita na

IZOBRAŽEVALNI TEČAJ

za vzgojiteljice v otroških vrtcih in za vodje otroških skupin v mladinskem centru na Rebrci ki bo od 15.—20. julija 1985 Prijave: na Krščansko kulturno zvezo ali na Katoliško mladino, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec tel. (0 42 22) 51 25 28 ali 51 11 66

KRESOVANJE

za Cirila in Metoda v petek 5. 7. 1985 ob 19. uri pri Vieterniku v Podkraju. Oživiti hočemo star običaj, ki je v našem kraju prišel že skoraj v pozabo. Prireditelj: MPZ „Kralj Matjaž“ - Libuče.

15-LETNICA MATURE

8.a razred, letnik 1970 v soboto 6. 7. 1985 ob 16. uri pri Joklnu/Bierjokl v Celovcu. 8.b razred, letnik 1970 v soboto 6. 7. 1985 ob 19. uri v Slomškovem domu maša zadušnica za rajnim razrednikom prof. dr. Polancem, nato družabno srečanje pri Joklnu/Bierjokl.

SVEČE

POLETNI PIKNIK

v petek 5. 7. 1985 ob 19. uri pred staro šolo v Svečah. Za pijačo in jedačo poskrbi društvo, prostovoljnih prispevkov pa ne bomo zavrnil. Prireditelj: SPD „Kočna“.

ZITARA VAS

VEČER SLOVENSkih PESMI IN FOLKLORE

v nedeljo 14. 7. 1985 ob 20.30 uri v ljudski šoli v Žitari vasi. Sodelujejo: Cerkevni zbor iz Sentlipša, Plazniška dekleta, Duo Sadnikar, mladinska folklorna SPD „Trta“, Glasbena šola in MoPZ „Trta“.

GALERIJA TINJE

Razstava del Valentina Čertova — „Risbe“ odprta še do 2. avgusta 1985.

DOBRLA VAS

KULTURNI VEČER

v sredo 17. 7. 1985 ob 20.30 uri v Kulturnem domu v Dobrli vasi.

REBRCA

TEDEN MLADIH UMETNIKOV

od ponedeljka 29. 7. (9. ure) do sobote 3. 8. (13. ure) v Mladinskem centru na Rebrci. Prijave: najkasneje do 26. 7. 1985 na Krščansko kulturno zvezo (Viktringer Ring 26, 9020 Celovec ☎ 51 25 28

Alpski klub „Obir“ vabi na

SREČANJE VIŽARJEV

in koncert Fantje z vseh vetrov v soboto 20. 7. 1985 ob 20. uri v hotelu „Obir“ v Zelezni Kapli. Nastopajo: Fantje z vseh vetrov (iz Novega mesta), Trio „Toni Mak“, Marija Spec, Trio Pavlič, Obirska vižarja.

5 let Kulturnega doma Danica

SREČANJE MALIH SKUPIN

v petek 12. 7. 1985 ob 20.30 uri v Kulturnem domu v Šentprijmožu.

Sodelujejo: Terec, Sturm, Dobrla vas - Frauentertzt, Stein/Kamen - Družina, Zwitter, Zahome - Kvintet graških študentov - Kvartet „Kežar“, Šentvid vP. - Quintett „Griffen“, Grebinj - „Köflacher Sreich“, Štajerska - Mešani zbor „Danica“. Povezava: Hans Mosser in Stanko Wakounig. Prireditelja: Slovensko prosvetno društvo „Danica“ in Slovenska prosvetna zveza.

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem prireja

KEGLJAŠKI TURNIR

v soboto 6. 7. 1985, od 14.—21. ure v nedeljo 7. 7. 1985, od 10. do 20. ure Čakajo lepe nagrade. Najboljši(a) bo dobil(a) prašiča.

Vabilo na

VIDEO-FILM

80-letnice Slovenskega prosvetnega društva „Borovlje“

v petek 12. 7. 1985 ob 19. uri pri Cingelcu na Trati. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“

„Vuzenica 85“

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Osnovna šola v Vuzenici že petnajstič prirejata likovno kolonijo mladih v Vuzenici.

Kolonija bo potekala v tednu med 18. in 24. avgustom 1985. Splošni program kolonije je tehnika slikanja (grafika), poseben program pa bo tokrat slikanje na blago (batika).

Udeležence mora biti star 12 let, navzgor ni omejitve. Prijave pošljite do torika, 9. julija 1985, na Slovensko prosvetno zvezo, Celovec, Gasometerg. 10. Tam dobite tudi vse podrobne informacije o likovni koloniji „Vuzenica 85“.

Pomembnost Turske avtoceste

Gorski odsek Turske avtoceste obhaja letos 10-letnico svojega obstoja. V zvezi s tem je bila v St. Michaelu v Lungau 22. junija velika slovesnost, katere so se med drugimi udeležili zvezni minister dr. Heinrich Übleis, koroški deželni glavar Leopold Wagner ter številni zastopniki koroškega in solnograškega političnega življenja. Jubilejske slovesnosti so olepšale razne kulturne skupine iz Lungaua.

Slavnostni govorniki so si bili v tem enotni, da je kritika na račun avtocest, češ da predstavljajo škodljiv poseg v naravo, upravičena. Vendar pa je turska avtocesta v zadnjih letih pokazala absolutno potrebo, tako za gospodarsko šibka območja Avstrije kot je to dolina Lungau in na celti promet sever-jug v prostoru evropske skupnosti. V poletnih mesecih je prometna kapaciteta Turske avtoceste podobna tej na Brennerjevi avtocesti. Še večji pomen pa bo imela, ko

bosta dograjena cestni karavanški predor in južna avtocesta v Italijo. Gradbeni minister Übleis je poudaril, da morajo biti do 1990 dograjene najpomembnejše avstrijske ceste, predvsem avtoceste, nato pa se bodo v glavnem posvetili vzdrževanju in prometu avtocest. Prednost pa naj nimajo samo takomenovane „vhodne“ in „izhodne“ ceste, je menil minister, temveč tudi tiste prometne zveze, ki vodijo v najlepša avstrijska tujskoprometna področja. Minister Übleis je v zvezi s tem dal tudi pobudo za akcijo „Cesta in tujski promet“. Tu gre za delovno skupino, ki bo že za zimsko sezono 1985-86 izdelala predloge za učinkovito tujskoprometno reklamo vzdolž turističnih rut (pri okrepčevalnih in na parkiriščih avtocest), z namenom da privabi čim več gostov, da uživajo lepote avstrijskih jezer in gora.

Uni-Club-Raiffeisen
odgovarja KTZ

Ni nam znano, zakaj KTZ tako bolesto meče v en koš vse, ki se kakorkoli zavzemajo za osvobodilni boj v Nikaragvi. Vse namreč osumi za „kolaborante“ komunizma, to pa je pri nas na Koroškem že strašno „hud“ prekršek.

Zato je moral tudi Uni-Club-Raiffeisen ovreči tozadevne očitke v KTZ in upravičeno sprašuje, kakaj tako vedenje lista, ki bi že po svoji politični usmeritvi moral podpirati tako gibanje. Žal pa se dogaja obratno, celo sorodne organizacije socialistov (JG) ne smejo sodelovati kot sopredsedatelji na jutrišnjem „Fiesta Sandinista“ (glej vabilo na 4. strani). KTZ celo poziva druge organizacije, naj se distancirajo od te prireditve. Te in še druge očitke mora sprejemati glasilo koroške SP. Res čudno, da se koroško socialistično glasilo postavlja na pozicije, ki nikakor niso v skladu z načeli socializma.

ČESTITAMO

Mirjam Zwitter-Šlemic, absolventka Slovenske gimnazije v Celovcu, je na solnograški univerzi promovirala za doktorja prava.

Marjan Čertov, absolvent Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu je zaključil študij prava na univerzi v Innsbrucku.

Marija Jurič iz Celovca je na celovski univerzi zaključila študij pedagogike in izobrazbene sociologije in doseгла naslov magistra filozofije. Vsem trem iz srca čestitamo z najboljšimi željami za prihodnost.

Innenaufschriften nicht verboten!
Josef Guttenbrunner (Landtagspräsident i. R.) zum Sittersdorfer
GR-Beschluß

Bivši predsednik koroškega deželnega zbora, Josef Guttenbrunner, je poslal žitrajškemu županu Michaelu Posodu obsežno IZJAVO v zvezi s sklepom občinskega odbora za odstranitev dvojezičnih šolskih označb. Prepis pisma ki ga objavljamo v celoti, je poslal tudi nadstrankarskemu komiteju za obrambo dvojezičnega šolstva. Prebrali so ga tudi občinstvo na nedeljskem prazniku dvojezičnosti v Žitari vasi.

Sehr geehrter Herr Bürgermeister!

Weil die Entfernung der zweisprachigen Innenaufschriften in der Volksschule Sittersdorf alle Staatsbürger angeht, ersuche ich Sie, die folgende

Erklärung

dem Gemeinderat von Sittersdorf, der diese Maßnahme beschlossen hat, zur Kenntnis zu bringen:

Ich protestiere gegen die Entfernung der zweisprachigen Innenaufschriften in der Volksschule Sittersdorf und erachte es als dringend geboten, daß der Gemeinderat von Sittersdorf diese Maßnahme rückgängig macht und die zweisprachigen Innenaufschriften in der Volksschule Sittersdorf wieder anbringen läßt. Ich begründe das wie folgt:

● Mir ist keine gesetzliche oder sonst rechtlich begründete Bestimmung bekannt, die verbietet, die Funktionen der einzelnen Räume eines Schulhauses zu benennen und diese Benennungen bei den betreffenden Räumen auf Schildern schriftlich darzustellen (Innenaufschriften).

● Mir ist keine gesetzliche oder sonst rechtlich begründete Bestimmung bekannt, die verbietet, die schriftliche Darstellung der Benennung der einzelnen Funktionsräume eines Schulhauses (Innenbeschriftung) in den Sprachen vorzunehmen, die in der betreffenden Schule Unterrichtssprachen sind.

In der Volksschule Sittersdorf ist außer der deutschen Staatsprache auch die slowenische Sprache Unterrichtssprache und zwar für jedes zweite Kind.

● Die Behauptung, daß die Entfernung der zweisprachigen Innenaufschriften in der Volksschule Sittersdorf als „Wiederherstellung der gesetzlichen und rechtlichen Grundlagen“ anzusehen sei, entbehrt daher jeder gesetzlichen oder sonst rechtlich begründeten Grundlage.

● Der Lehrplan der Volksschulen (Volksschulklassen, Volksschulabteilungen) mit deutscher und slowenischer Unterrichtssprache (Lehrplan der Minderheiten-Volksschule in Kärnten) stellt für den zweisprachigen Unterricht den didaktischen Grundsatz auf, daß die in der gesamten Bildungsarbeit durchzuführende Erziehung zur Wertschätzung der Staatssprache sowie der slowenischen Sprache zum gegenseitigen Verstehen führt und der Erhaltung und Festigung des inneren Friedens und der weiteren Entwicklung der menschlichen Beziehungen in der Heimat wie auch in der weiten Welt dient.

● Der Lehrplan der Minderheiten-Volksschule in Kärnten besitzt als Verordnung des Bundesministeriums für Unterricht eine gesetzliche Grundlage: Er wurde aufgrund des § 12 lit. b des Minderheiten-Schulgesetzes für Kärnten BGBl. Nr. 101/1959 erlassen. Seine Bestimmungen sind gelten-

des Recht. Sie binden Lehrer, Eltern (Erziehungsberechtigte) und Schüler.

● Der didaktische Grundsatz, daß die Kinder in der gesamten Bildungsarbeit des zweisprachigen Unterrichts zur Wertschätzung der deutschen Staatsprache sowie der der slowenischen Sprache zu erziehen sind, verpflichtet die Lehrer, das zu tun, und begründet für die Eltern (Erziehungsberechtigten), die ihre Kinder zum zweisprachigen Unterricht angemeldet haben, und für die Kinder, die zum zweisprachigen Unterricht angemeldet worden sind, den Rechtsanspruch darauf, daß das, was der zitierte didaktische Grundsatz bestimmt, geschieht.

● Weil die slowenische Sprache durch die Entfernung der zweisprachigen Innenaufschriften in der Volksschule Sittersdorf zu einem, in dieser Schule nicht mehr herzeigbaren Gut geworden ist, behindert diese, über Beschluß des Gemeinderates gesetzte Maßnahme die Lehrer dieser Schule bei der Erfüllung ihrer lehrplanmäßigen Pflicht, die zum zweisprachigen Unterricht angemeldeten Kinder zur Wertschätzung der deutschen sowie der slowenischen Sprache zu erziehen und dem Rechtsanspruch der Eltern (Erziehungsberechtigten) der zum zweisprachigen Unterricht angemeldeten und dieser Kinder selbst auf eine Erziehung zur Wertschätzung der deutschen sowie der slowenischen Sprache zu genügen. Nicht herzeigbar ist ein mit einem Makel behaftetes minderwertiges Gut, eine mit einem Makel behaftete, minderwertige Person.

Die durch den Beschluß des Gemeinderates von Sittersdorf verfügte Nichtherzeigbarkeit der slowenischen Sprache in der Volksschule Sittersdorf läuft, ob man das nun ausdrücklich will oder nicht will, darauf hinaus, die slowenische Sprache in diesem Schulhaus zu diffamieren (verleumden, entrechteten) und zu unterdrücken. Das aber betrifft den Teil der Bevölkerung der Gemeinde Sittersdorf und des Landes Kärnten, deren Sprache die slowenische Sprache ist, und es berührt alle Österreicherinnen und Österreicher, denen die Bundesverfassung, die verfassungsmäßigen Gesetze, die aufgrund dieser Gesetze erlassenen sonstigen Rechtsbestimmungen und die Menschenrechte mehr sind und mehr gelten, als Versatzstücke, Aufputz oder hohle Phrasen in mehr oder minder schönen Reden, die sie immer wieder zu hören bekommen, zu sein.

Die Wiederanbringung der zweisprachigen Innenaufschriften in der Volksschule Sittersdorf würde bedeuten, daß das in den didaktischen Grundsätzen des Lehrplanes der Minderheiten-Volksschule in Kärnten festgestellte Recht Recht bliebe. Das läge sowohl im Interesse der Bevölkerung der Gemeinde Sittersdorf als auch im wohlverstandenen Interesse des guten Rufes und des Ansehens Kärntens in der Gemeinschaft der Bundesländer unserer demokratischen Republik und in der Welt!

Mit dem Ausdruck der vorzüglichen Hochachtung bin ich

Ihr

Josef Guttenbrunner

Risji naraščaj v Rožeku

Končno se je posrečilo, da je risji par v rožeškem živalskem parku pred kratkim dobil mladiče — tri srčkane rise, ki jih sedaj lahko občudujemo. Na ta dogodek je vodstvo parka čakalo kar par let.

Ris živi danes na svobodi še v gozdovih severne Evrazije in Amerike. V Evropi ga le še redko najdemo. Risja družina je sedaj glavna atrakcija rožeškega živalskega parka.

Pred kratkim so v rožeškem parku pozdravili milijonskega obiskovalca — Christino Asmus iz Zvezne republike Nemčije.

Franc Petek
SPOMINI

17

Dobro pomnim, v kakšno zadrego sem nekoč pripravil svojo polsestro. V mladih letih je s trebuhom za kruhom odšla v Velikovec kot služkinja, tam pa je pozneje vzela nekega vdovca, ki je bil posestnik in imel meščanske pravice, tako da je tudi ona postala „purgarica“. Kot velika gospa mi je včasih dala par krajcarjev, če me je srečala še kot revnega študenta. Nekega dne pa sem šel peš od doma proti Grebinju, skromno, celo slabo oblečen. Prišel sem do Drave mimo gostilne, v kateri je prav tedaj bila zbrana družba velikovških purgarjev. Med njimi je bila tudi moja sestra, ki me sicer ni hotela zatajiti, a sem videl, kakšno sem ji povzročil s svojo zunanostjo in s svojim očitnim poreklom pred vsemi njenimi vrstniki v družbi.

Človek je moral živeti v takem gnezdu napuha, domišljavosti in nacionalne nestrpnosti, da ve, kaj se je reklo ostati po plebiscitu tukaj. Na deželi je položaj vendarle bil znosnejši, ker je tam le bila množica slovenskega prebivalstva, med katero so bile postojanke vladajočega sloja samo pomešane.

Na deželi so s svojim delovanjem največ grenkih ur povzročali posamezni vaški mogotci, še posebej večinoma vezani na nemškonalno-liberalno politiko v deželi, ki so nastopali kot odurni priganjači in gospodarji. Naj omenim le enega izmed najbolj znanih v okolici Velikovec na tej strani Drave, tj. slovit Josef Glantschnigg iz St. Štefana pri Velikovecu, o katerem bom še govoril. Danes ima naslov „Ekonomierata“ — gospodarskega svetnika — in je še vedno aktiven v Bauerbundu in Ljudski stranki. Njegov nečak je župan domačini občini. Drugi njegov brat je postal oficir, bil je v Mariboru pri ulancih in je poročil neko grofinjo, ki je imela pri St. Lovrencu na Pohorju nad Falo veliko posestvo. Slišal sem, da si sedaj prizadeva, da bi za to posestvo dobil odškodnino.

To je velik, čeden človek. Sploh so Glantschnigg bili veliki in zelo inteligentni, čedni ljudje. Nič čudnega potem, da se je tista grofinja nanj navezala. V svojem obnašanju imajo nekaj aristokratskega, njihov oče pa je bil mežnar in je samo slovensko govoril. Tudi Josef Glantschnigg kot njegovi sinovi zna seveda popolnoma slovenski govoriti. Že če pogledamo današnjo Glantschniggovo hišo v St. Štefanu, vidimo, da to ni kaka stara kmečka posestniška hiša, da je z velikim delom zidana v breg in se pozna, da je manjkalo prostora. Dejansko je nekoč tam stala majhna hišica, mežnarija. Danes pa je to kakor kaka graščina. Danes je Glantschnigg seveda velik kmet, tipični predstavnik liberalnega vaškega mogotca. Glantschnigg je v mlajših letih še sam delal na posestvu, tudi med vojno.

Nasproti Glantschniggove hiše je bila gostilna Likeb. Ti ljudje so bili doma z Jezerskega s Povšne nad Fužino. Seveda Slovenci. Hčere pa so vzele za može esesovce in danes so vsi zagrizeni Nemci, razen starih dveh, ki pa z otroki nimata več dosti odnosov.

Takšni in podobni nemškonalni vaški mogotci so obvladovali položaj v zvezi z vsemi drugimi faktorji. Vendar pa so stvari na vasi bile bolj pregledne in razmerje ni bilo tako nevarno. Slovenci župniki so imeli relativno mir v primerjavi z nami, ki smo živeli v mestih, čeprav seveda tudi njihov položaj ni bil rožnat.

IV

OBNOVA SLOVENSKEGA POLITIČNEGA ŽIVLJENJA
IN VPRAŠANJE NAPREDNE PREUSMERITVE

Slovenska politična organizacija je po plebiscitu formalno prenehala obstajati. Dejansko pa je slovenska politična sila živela naprej in se je začela nekako sama od sebe zopet zbirati. Prvi povod za to so bile omenjene občinske volitve 24. aprila 1921. Ob njih se je obnovila tudi slovenska politična centrala.

V Celovcu se je 5. marca 1921 sestal odbor Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem in član tega odbora sem postal tudi jaz.

Na rob svojemu vstopu v slovensko politiko na Koroškem naj pripomnim, da medicincu pravzaprav manjkajo vse tiste stvari, ki so potrebne v javnem življenju, ki jih potrebujeta poslanec in sploh politični delavec. Manjkata mu pravna in politična izobrazba. Medicinac ima toliko dela pri svojem študiju, da do vsega tega ne pride. Moja osebnost izkušnja je, da bi se naj medicinac, ki ima čisto svoj določen krog dela, tega področja tudi držal, vse drugo pa naj bi pustil. Je pač tako, ljudje, ki so bili doktorji političnih znanosti, kakor recimo Rudolf Blüml ali pa Vinko Zwitter, so bili nam v politiki daleč kos. Bili so pač šolani za javno delovanje. Toliko že vnaprej.

Prva stvar v obnovljenem političnem društvu je bila, da smo sklenili formalno ugovarjati pri deželni vladi zaradi diskriminacijskih ukrepov proti Slovincem. Med drugimi je šlo za železniške delavce v Rožu, ki so jih pognali iz službe in jim odrekli avstrijsko državljanstvo.

Na osnovi odborovega sklepa sem šel v svojih in v vseh drugih podobnih zadevah k deželnemu glavarju, ki je tedaj bil socialdemokrat Florijan Gröger. To je bil dober in pošten človek. Razložil sem mu vse naše primere, on pa je potem poklical uradnika deželne vlade, nekega dvornega svetnika Henrikeza, kateremu sem moral vso stvar še enkrat razložiti. Ko sem končal, vpraša Gröger Henrikeza: „Was sagen Sie, Herr Hofrat, dazu, zu dieser Sache? Eigentlich ist der Standpunkt des Dr. Petek ganz annehmbar.“ Ta pa mu je v obraz povedal: „Herr Landeshauptmann, das werden Sie nicht verantworten können.“ — Grögerju je bilo videti, kakor da bi ga po glavi udaril. Šele čez nekaj trenutkov je prišel do sape in mi dejal: „Ja, also, wenn die Sache natürlich so ist, Herr Doktor Sie hören, da kann man leider nichts machen.“ Henrikez je medtem odšel in Grögerju samemu sem rekel, naj nas kar s policijo poskusijo izseliti, nas, ki smo tukaj na Koroškem domačini. Če nas Jugoslovani ne bodo hoteli sprejeti, potem si bomo na meji zgradili kočje in bomo pač tam kraljevali. On pa je zmajal z glavo: „Das ist unhaltbar.“

(Se nadaljuje)

Ein Mann sieht rot oder Fragen an den Landeshauptmann Wagner

Die Kärntner Öffentlichkeit konnte in den letzten Wochen beobachten, daß Landeshauptmann Wagner mit einer Reihe von Polemiken und Meinungsäußerungen zur Minderheitenschulfrage von sich reden machte. Sein aggressiver Rundumschlag richtete sich vor allem gegen jene, die es wagten, in der Minderheitenpolitik „abweichende“ Ansichten zu haben und die nicht aufhörten, die gemeinsame Schule in Südkärnten kompromißlos zu verteidigen. Ob es die Kirche, die Universität, die Slowenischen Organisationen oder Wochenzeitungen waren, niemand wurde verschont — außer jene, die schon auf die Drei-Parteien-Lösung eingeschworen waren: KHD, Abwehrkämpferbund, FPÖ, ÖVP.

Zum Glück — den Kärntner Medien sei Dank — konnten sich die Leser unserer Tageszeitungen selbst ein Bild von den tiefgründigen Beiträgen und qualifizierten Disputen machen, die LH Wagner auf seine Weise losgetreten hat. Allerdings bleibt die Frage, ob solche wilden Attacken, die statt mit inhaltlichen Argumenten mit reinen Diffamierungsversuchen arbeiten, nicht die Bankrotklärung der sozialdemokratischen Minderheitenpolitik in Kärnten verdecken sollen. Wird damit nicht indirekt eingestanden, daß die Kärntner SPÖ nicht mehr anders kann, als endgültig den Apartheidsforderungen von KHD und FPÖ nachzugeben? Braucht es da eigentlich noch der öffentlichen Erklärung, daß der Pakt heimlich schon geschlossen ist und daß Minderheitenschutz, Toleranz, Verständnis, Zweisprachigkeit, gemeinsame Erziehung usw. auch als Lippenbekenntnis nicht mehr weitergeführt werden sollen?

Zu drei konkreten Ereignissen der letzten Zeit möchte ich meine Fragen formulieren:

1. Die „Hearings“ zur Schulfrage vor dem Landtagsausschuß sind abgeschlossen. Außer dem KHD und dem Abwehrkämpferbund haben alle Organisationen und Vertretungen für den Fortbestand, die Verbesserung und den Ausbau des gemeinsamen Unterrichts Stellungnahmen abgegeben. Weshalb läßt es der Regierungschef trotzdem weiterhin zu, daß gegen die vernünftigste „Lösung“, nämlich im Rahmen der bestehenden Tradition der gemeinsamen Schule didaktische Reformen und Schulversuche anzusetzen, unsachliche und rein politisch moti-

vierte Argumente in den Vordergrund gespielt werden? Weshalb beteiligt er sich selbst an diesem taktischen Spiel? Und weshalb stellt er sich nicht selbst z. B. hinter die internationale und auch für Österreich gültige Rechtsinterpretation, daß sich das „Elternrecht“ nur auf religiös-weltanschauliche Aspekte des Unterrichts bezieht, nicht aber darauf, daß Eltern für ihre Kinder die Unterrichtssprache frei wählen können? Ist LH Wagner bereit, dem deutschnationalen Druck so weit nachzugeben, daß der rechtlich garantierte Minderheitenschutz in Österreich einem in Kärnten neu definiertem (und für den KHD zu rechtgebogenen) „Elternrecht“ untergeordnet wird? Wird das „Elternrecht“ in diesem Land tatsächlich zu einem Instrument der Schülertrennung mißbraucht? Wenn ja, stellt sich die Frage, wie sich so eine „Lösung“ mit der Europäischen Menschenrechtskonvention (z. B. mit der Rechtsprechung der Europäischen Gerichtshöfe in den beispielhaften „Belgischen Sprachfällen“) vereinbaren läßt? Wie wird LH Wagner sich und die Kärntner Landesregierung aus dieser drohenden internationalen Blamage herausreden? Können wir uns diesen Imageverlust tatsächlich leisten — hier im „Dreiländereck“ mit europäischer „Brückenfunktion“? Ist — weltweit gesehen — der Deutschnationalismus so „an“, daß Kärnten hier „Spitze“ sein muß?

2. LH Wagner hat heftige Angriffe gegen eine Pressekonferenz in Wien gerichtet die von den beiden Slowenischen Organisationen und dem Überparteilichen Komitee zur Verteidigung der zweisprachigen Schule im Presseclub Concordia in Wien abgehalten wurde. An dieser Pressekonferenz nahmen nicht nur zahlreiche in- und ausländische Journalisten, sondern auch Angehörige verschiedener diplomatischer Vertretungen teil. Ich war einer „von diesen Leuten, die da in Wien aufgetreten sind“ (Wagner). Als einer der Sprecher des Überparteilichen Komitees bei dieser Pressekonferenz kann ich LH Wagner versichern,

a) daß bei der Pressekonferenz keine „unrichtigen Feststellungen“ gemacht sondern ausschließlich sachliche Informationen weitergegeben wurden, die übrigens auf Anfrage auch dem Landespressebüro zur Verfügung gestellt werden können, b) daß keiner der in- und ausländischen Journalisten uns „auf dem

Leim“ gegangen ist, sondern daß sie alle sehr aufmerksame und informierte Gesprächspartner waren, die schon seit längerer Zeit mit größter Besorgnis die Einschränkungen der Minderheit in Kärnten beobachten,

c) daß in der Tat ein „internationales Ärgernis“ ins Haus steht, sollte die Kärntner Landesregierung eine einvernehmliche „Lösung“ treffen, die irgendeine Schülertrennung nach ethnischen oder sprachlichen Gesichtspunkten vorsieht,

d) daß alle demokratisch gesinnten Organisationen und Personen, die die gemeinsame Erziehung verteidigen, weiterhin die internationale Öffentlichkeit informieren und anrufen werden, da sie von dem Bewußtsein ausgehen, daß es Minderheiten nicht nur in Kärnten und in Österreich gibt, sondern in allen Ländern; und überall gibt es das Problem, daß Apartheid, Rassismus und Segregation (Trennung nach Volksgruppen) bekämpft werden müssen, soll friedliches Zusammenleben einkehren.

Wie lange noch?

Vor kurzem konnte man lesen (Leserbrief KTZ, 12. 6., KZ, 19. 6.): „Wie lange dauert es noch und die gesamte Paulitschgasse wird ein slowenisches Stadtviertel sein?“ Dabei gewann man den Eindruck, daß ein Slowenenviertel in Klagenfurt mindestens genauso schlimm wäre wie ein Türken-, Araber-, Juden- oder Negerviertel. Wieder einmal wurde unterschwellig Ablehnung gegenüber Slowenen geweckt. Die Textzusammenstellung nach bekanntem Muster würdigt alle unsere slowenischen bzw. windischen Mitbürger pauschal herab. Die Geschäftsführerin der Firma Gelautz bezeichnet Behauptungen, ihre Firma würde in „slowenischen Besitz“ übergehen, gar als „geschäftsstörend“ (KTZ, 21. 6.) So weit sind wir also. Bald wird das Auftauchen eines windischen oder slowenischen Mitbürgers in einem Klagenfurter Geschäft schon Geschäftsstörung sein.

Auf der anderen Seite werden verantwortungsbewußte Christen wie Waldstein und Inzko vom KHD geklagt, nur weil sie sich öffentlich zu sagen getrauen, wohin die Politik des KHD nicht nur in der Schulfrage führt: nämlich zur Trennung jetzt miteinander lebender Bevölkerungsteile. Waldstein und Inzko haben das „Apartheidpoli-

In diesem Zusammenhang möchte ich LH Wagner fragen, wie es denn mit der „Basiorientierung“ seiner Partei und seiner Politik steht, da doch offenkundig die Mehrheit der betroffenen Bevölkerung an den bestehenden Regelungen im Minderheiten-Schulwesen nichts auszusetzen hatte? Haben nicht weniger als 10% der Wahlberechtigten in Kärnten das fragliche KHD-Volksbegehren unterzeichnet? Konnten KHD oder FPÖ bisher ein einziges pädagogisches Argument vorbringen, das eine Schülertrennung zwingend machen würde? Hat sich unsere Landespolitik nicht schon in einem so erschreckenden Maße von der Volksmeinung entfernt, daß sich Spitzenpolitiker dem Glauben hingeben können, sie müßten nun den „Volksstummkampf von oben“ in die Schulklassen, Gemeindestuben und Familien hineintragen? Wer hat eigentlich mit der unseligen Segregationspolitik in Kärnten angefangen und eigene Schulen für die Kärntner Slowenen gefordert? Wie weit in die jüngste Vergangenheit reicht das Geschichtsbewußtsein unserer Landespolitiker eigentlich, wenn sie uns jetzt Glauben machen, wollen, der Volksgruppenkonflikt würde an der Universität oder sonstwo „außerhalb“ gemacht?

Und wenn schon Spekulationen angestellt werden, so sollte man folgendes zu fragen nicht vergessen:

Was werden die nächsten Forderungen und Slogans von KHD, FPÖ und

LH Wagner sein, um „Kompromisse“ anzubieten, die die slowenische Sprache endgültig verdrängen und die Minderheit weiter in die Defensive bringen können? — Für Deutschkärntner Schulkinder Schulmilch von Kühen Deutschkärntner Bauern? — Jedem Kind den Banknachbarn, den sich die Eltern des Kindes wünschen? — Slowenischsprechende Lehrer dürfen keine Kinder Deutschkärntner Eltern unterrichten? — Eigene Klassen für alle blonden und blauäugigen Kinder Deutschkärntner Abstammung? — Freie Wahl aller Lernziele, Pflichtfächer, Lehrpersonen und Schuldirektoren für Deutschkärntner Eltern?

3. An der Universität Klagenfurt hat das Universitätskollegium, das oberste demokratische Entscheidungsorgan der Universität, in seiner letzten Sitzung einen Beschluß einvernehmlich verabschiedet, den politisch verantwortlichen in Kärnten zu empfehlen, an der Volksschule Sittersdorf/Zitara was die zweisprachigen Türschilder wieder anzubringen und „darüber hinaus für gleichartige Maßnahmen im gesamten Bereich des zweisprachigen Schulwesens“ einzutreten. Dies schien LH Wagner so zu irritieren, daß er in einem offenen Brief die Universität bzw. den Rektor „informieren“ und befehlen mußte, daß an „allen Schulen Österreichs“ die Klassenbezeichnung mit „arabischen Ziffern“ erfolgt sei. Selbst unter der Annahme, daß dies stimmen würde, blieben einige Fragen offen:

Weshalb sollten Schüler an einer zweisprachigen Schule „Texte“ (Aufschriften) in den beiden Sprachen nicht lesen und lernen dürfen? Glaubt LH Wagner, daß dies schädlich, verderblich, unsittlich, verdummend oder gegen den von ihm zitierten „gesunden Hausverstand“ ist?

Ferner hofft die Kärntner Öffentlichkeit, daß LH Wagner das Geheimnis lüftet, wie er sich vorstellt, daß (praxisnah und weitverbreitet) folgende „Texte“ durch „arabische Ziffern“ ersetzt werden sollen: Schulleiter/ravnatelj, Lehrmittel/učilna, Turnsaal/telovadnica, Musikzimmer/glasbena soba, Küche/kuhinja usw. Solche zweisprachigen Türschilder gab es nämlich seit Jahren an dieser Schule. Sollte LH Wagner eine Übertragung in Ziffern gelingen, so könnte er mit Recht für sich in Anspruch nehmen, der erste Landespolitiker in Österreich zu sein, der zweisprachige Aufschriften in einfache Zahlen übersetzen konnte. Da es sich dabei um „arabische Ziffern“ handeln würde, wäre die Streitfrage der deutsch-slowenischen Aufschriften ein- für allemal gelöst; oder sollte statt dem Text „Volksschule Sittersdorf/Ljudska šola Zitara“ stehen doch eine „römische“ Eins stehen?

30. 6. 85
Univ. prof. Dr. Peter Gstettner
Ginzkeystr. 35, Klagenfurt/Celovec

Für die ACUS Klagenfurt
Franz Dolfer
9020 Klagenfurt

Was kann jeder einzelne zum Umweltschutz beitragen?

Pred kratkim smo poročali, da je Sonja Marko, dijakinja slovenske gimnazije (6. B razred) pri natečaju koroških šol dobila prvo nagrado. Šlo je za spis o varstvu okolja.

Sonja Marko nam je odstopila svoj spis, ki ga objavljamo v izvirniku — v nemščini. Vsak, ki bo spis prebral, bo spoznal, da je dijakinja upravičeno dobila najvišjo nagrado, kar je tudi brez dvoma uspeh profesorjev nemščine na slovenski gimnaziji.

Uredništvo

Wenn man täglich Zeitungen liest, Radio hört oder fern sieht, erkennt man, daß in der letzten Zeit, in den letzten Jahren, immer mehr von der Umwelt und vom Umweltschutz gesprochen wird. Die Umweltverschmutzung hat sich so ausgebreitet, daß damit das Überleben der Menschheit und anderer Lebewesen gefährdet ist, daß sich Umweltprobleme rapid häufen und man ernstlich überlegen muß, was man dagegen machen könnte.

Was ist eigentlich Umweltschutz? Ein neues Modewort, mit dem die Tagespresse Schlagzeilen machen kann und Politiker ihr Image aufbessern wollen, oder eine existentielle Notwendigkeit? Ich glaube, daß es sehr wichtig ist zu wissen, daß Umweltschutz eine Schutzmaßnahme für den Menschen ist.

Wenn man von der Umweltverschmutzung hört, denkt man zuerst an die verschmutzten Gewässer, den sterbenden Wald, den sauren Regen und selbstverständlich auch an die Luftverschmutzung.

Meiner Meinung nach ist das Wasser einer der wesentlichsten Faktoren der Umwelt. Daher ist jeder einzelne von uns verpflichtet, die Gewässer rein zu halten, denn: Ohne Wasser gibt es kein Leben; Wasser ist ein kostbares, für

den Menschen unentbehrliches Gut. Die Vorräte an gutem Wasser sind nicht unerschöpflich. Deshalb wird es immer notwendiger, sie zu erhalten, sparsam damit umzugehen und, wo immer möglich, zu vermehren. Oft aber wird all dies von der Menschheit vergessen. Wenn man mit den Abfällen nicht mehr weiß wohin, werden sie in der Umgebung liegengelassen oder zu einem Berg angehäuft. Doch man denkt nicht daran, daß damit das Wasser verschmutzt wird, den Menschen und allen anderen Lebewesen aber Schaden zugefügt wird. Oft heißt es, die Politiker sollen das Problem der Umweltverschmutzung lösen. Ist das jedoch nicht unsere Sache? Müssen wir uns nicht alle um unsere gesunde Umwelt sorgen? Man muß sich ernstlich fragen, was jeder einzelne von uns zum Umweltschutz beitragen kann. Ich glaube, daß man schon viel erreichen könnte, wenn jeder einzelne auf die Umwelt achten würde.

Die Gefährdung des Wassers kann entweder durch eine direkte Einbringung und durch eine indirekte Beeinflussung über Luft- bzw. Bodenverunreinigung erfolgen. Die Schwerpunkte der Gewässerverschmutzung sind Waschmittel, Mineralöle, Abfälle und Luftschadstoffe. In Österreich werden zur Zeit jährlich ungefähr 110.000 Tonnen (!) Wasch- und Reinigungsmittel verbraucht, die mehr oder weniger verändert und verdünnt die Gewässer belasten. Ich bin der Meinung, daß unseren Gewässern schon mit einem möglichst sparsamen Verbrauch an herkömmlichen Waschmitteln ein wenig geholfen wäre!

Der zweite der wesentlichen Faktoren der Umwelt, ist der Wald. Er ist, wie schon das Wasser, für den Menschen unentbehrlich. Der Wald sorgt für ausgeglichenes Klima und Luft-

reinigung, produziert Sauerstoff, schützt vor Lawinen und Bodenerosion und ist eine wichtige Einkommensquelle für viele bäuerliche Waldbesitzer. Und doch wird er von vielen Leuten absichtlich oder unabsichtlich, direkt oder indirekt, verschmutzt, wodurch er dann stirbt.

Das Waldsterben wird größtenteils von der Luftverschmutzung und von den Abfällen verursacht. Aus den Schornsteinen der Industrie und der Kraftwerke, aus den Auspuffen der Autos und den Kaminen der Häuser gelangen Schadstoffe in großen Mengen in die Luft. Diese werden mit dem Wind über weite Flächen transportiert und „irgendwo“ abgelagert. Die Waldvegetation, welche mit ihrer großen Blattoberfläche die verschmutzte Luft auffiltert, ist durch diese Schadstoffablagerung am stärksten betroffen. In Kärnten sind bereits 30% der Waldfläche von der Umweltverschmutzung betroffen.

Um die Luftverschmutzung etwas zu reduzieren, sollte man z. B. in Kraftwerke und Müllverbrennungsanlagen Filter nach dem letzten Stand der Technik einbauen, schadstoffarme Brennstoffe verwenden, Energie sparen, das Heizöl entschwefeln, bleifreies Benzin durch Beimengung von Biosprit verwenden, bei den Kraftfahrzeugen Katalysatoren einbauen. All diese Eingriffe sind zwar sehr teuer, aber ich bin mir sicher, daß es sich auszahlt, das Geld für eine gesunde Umwelt zu investieren.

Wissenschaftliche Studien zeigen, daß man schon alleine mit der Beschränkung der Fahrgeschwindigkeit zum Umweltschutz beitragen kann. Ein Tempolimit auf den Straßen bringt zwar keine enorme Verbesserung, erweist sich aber trotzdem als notwendig.

Eines der größten Probleme der Umweltverschmutzung aber ist der Abfall. Überall, ob zu Hause oder bei der Arbeit (in der Industrie), gibt es immer mehr Abfälle, die man nicht mehr zu verlagern weiß. Häufig werden Gewässer und Wälder zu Müllablagerungsplätzen. Ein Beispiel aus dem Alltag: Eine

Großstadtfamilie fährt am Wochenende ins Grüne und macht auf einer Waldterrasse ein Picknick. Stat die Abfälle wieder mitzunehmen, wird der Müll gleich dort gelassen, wo er liegenbleibt. Wenn es jedem einzelnen von uns egal ist, wie die Umgebung um uns herum aussieht, kann es zu keiner Umweltverbesserung kommen, denn dann wird man auch nicht aufpassen und versuchen, die Umgebung rein zu halten. Aber gerade bei solchen „kleinen“ Umweltverschmutzungen sollte man zuerst Reformen einleiten.

Ein wesentlicher Faktor des Umweltschutzes ist die Regenerierung (Recycling) des Mülls. Was ist Recycling? Die Müllberge — traurige Wahrzeichen unserer Wegwerfgesellschaft — werden immer größer und drohen der Menschheit über den Kopf zu wachsen. Auf der anderen Seite werden Rohstoffe und Energie zusehends knapper. Zwischen dem Problem Abfall und dem Problem Rohstoffknappheit liegt die Erklärung des Wortes Recycling: Müll (Abfall) zum Rohstoff zu machen, wiederzuverwerten. Müll zum Rohstoff zu machen — das können alle mithelfen. Es gibt genug Möglichkeiten für jedermann, etwas dafür zu tun. Wenn du nur die übriggebliebenen, alten Zeitungen in die Altpapiercontainer oder das nicht mehr brauchbare Glas in die Altglascontainer trägst, hast du schon etwas zum Umweltschutz beigetragen. Zum Ziel aber kommt man nur, wenn alle mithelfen. Durch die Müllverbrennung verbraucht man nicht nur den Abfall auf eine für die Umwelt vorteilhafte Weise, sondern man spart dabei auch Energie.

Die ständig wachsende „Abfalllawine“ kann in Zukunft aber nicht allein durch stärkere Beseitigung aufgefangen werden — etwa durch mehr und größere Müllverbrennungsanlagen, mehr Raum für Deponien und ähnliches, sondern man muß sich Gedanken machen, wie Abfall vermieden, die Müllmenge verringert und mit einem Minimum an Umweltbelastung wiederverwertet und beseitigt werden kann.

Sonja Marko

DR. TONE JELEN

Po Češkoslovaški in v Pragi

Posebej znane so pivovarne o katerih se pivci pričajo, ali je budevajsko pivo boljše ali plzenski prazdroj. Mi smo v naslednjih dneh ugotovili, da je oboje prav dobro, o niansah strokovnjačiti pa nisimo imeli časa. Prve poskuse o kvaliteti smo podvzeli v „Starih mesnicah“, restavraciji, ki stoji že okrog sedemsto let. Prvotno so bile tu stojnice za prodajo mesa, ki jih je dal zgraditi kralj Karel IV. Ko je prišel nekoč na trg, kjer so prodajali meso, mu je poletni smrad vzel dih in je takoj nato dal nalog, da zgradijo zaprte stojnice. V tem mestu smo se prvič pozdravili z Vitavo, najdaljšo reko češke dežele, ki ji je junakinja, mati in bu-diteljica. Od izvira v češkem lesu daje ob številnih jezovih tok za in-dustrijska podjetja, turistom okre-vanje ob idiličnih umetnih jezerih, začeni od velikega gornjevlav-skega jezera pri Veliki Planí, rojst-nem kraju Adalberta Stifterja, pa mimo številnih gradov, skozi razna mesta, naposled skozi „Zlato Pra-go“ tja do Melnika, kjer se sredi velikih vinogradov združi z Labo (Elbo).

Češka je bogata dežela danes in je to bila že v zgodovinskih časih. Zato je kar posejana z bogatimi gradovi nekdanjih fevdalcev, ki so svoje bogastvo še umetno širili s tem, da so napravljali umetne rib-nike, katerih je še danes na sto-tine posebno v južni Češki. Če bi hotel opisovati gradove, bi moral spisati knjigo. Omenim pa naj sa-mo nekaj najbolj znanih, kot je to Rožmberk blizu avstrijske meje, nekdanj last knezov Rosenbergov, pozneje pa Schwarzenbergov, ka-terih glavni sedež je bil grad Hlu-boka blizu Budevajev in smo vsaj od daleč lahko občudovali njegov windsorski slog. Tu sta preživela dva velmoža avstrijske monarhije svojo mladost, kancler Feliks Schwarzenberg in kardinal Fried-richt, njegov brat, praški nadškof. V gradu Orlik, severno ob Vltavi, pa je preživel svoja stara leta kot „ho-bivrtar“ Ferldmarschall Karl Schwarzenberg, ki je premagal Na-pleona leta 1813 pri Lipskem. Kot zgodovinsko zanimive naj še o-menim grad Zakupy (Reichstadt), po katerem je dobil sin Napoleona in avstrijske kneginje Marie-Luise naziv „Vojvoda Reichstadtski“, na-dalje Frydland (Friedland), last pr-oslulega kneza Waldsteina ali Wal-lensteina, katerega ime srečamo povsod v Pragi in po Češki. Kono-pište je vsesplošno znano kot letni sedež nadvojvode Franca Ferdin-anda in Sofije. Tudi Metternich je imel na Češkem svoj grad, kakor pač večina nekdanjih avstrijskih mogotcev. Ti gradovi so danes mu-zeji in pričajo turistom o nekda-njem bogastvu fevdalcev.

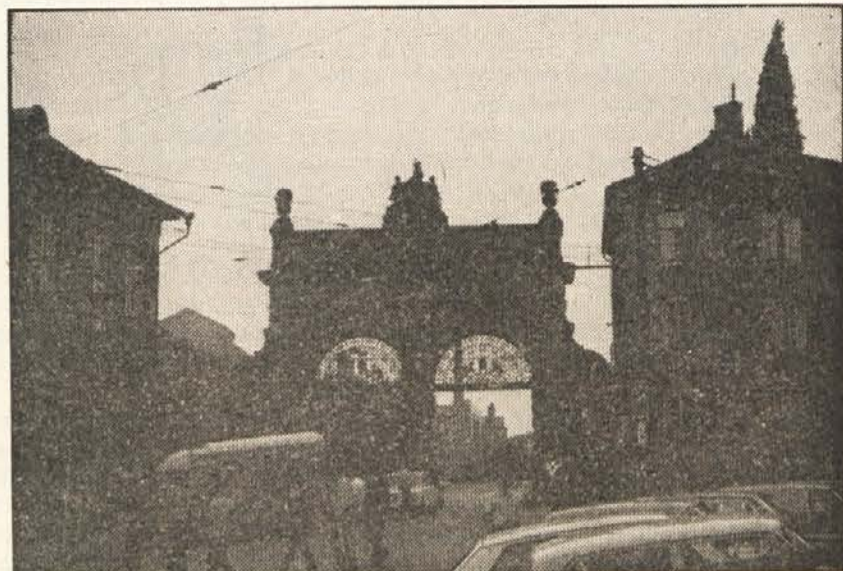
V smeri proti Plznu smo v mestu Pisek spoznali zidani gotski most čez reko Otavo, ki je dobil za časa kralja Karla IV. velikega in zname-nitega dvojnika v praškem Karlo-vem mostu. Vodnica nas je tudi opozorila na zanimivost takozvane-ga „južnočeškega rustikalnega slo-ga“, kmečkih in enodružinskih hiš-ic posebne vrste, ki si jo je izmislil

zidarski mojster samouk. Prostrana polja med položnimi hribočki so se nam kazala izvrstno obdelana in negovana. Zasebne lastnine tam ni, razen hiš in vrtov, kmečka posest je vsa v zadrugah in jo le-te obde-lujejo. Na poljih vlada traktor, kjer pa gre za nadrobno delo, na pri-mer okopavanje, se zaženejo vse delovne sile na njivo in jih je kar po dvajset in več na eni njivi. To je bila za nas nekoliko nenavadna slika, ker pri nas danes tega ni več videti, saj razen traktorjev ni več delovne moči.

Mesto Plzen turistu pač ne nudi kakih posebnih urbanskih lepot. Je to izrazito industrijski kraj, katere-ga tovarne in obrati pokrivajo po-vršino več kvadratnih kilometrov. Ta center se je razvil potem, ko je industrialec Škoda prevzel tovarno strojev od grofa Waldsteina, potom-ca stranske linije onega slovitega Wallensteina, in jo razširil v češki koncern „Škoda“ s težko industrijo strojev, lokomotiv in avtomobilov ter orožja. Poleg tega koncerna pa v Plznu ni mogoče spregledati naj-večjih - ali pa, da Budevajevičani ne bodo užaljeni, ene največjih pivov-arn na Češkem „Plzenskega praz-droja“, pri nas znano kot „Pilsner Urquell“. V pivovarniški restavra-ciji smo morali njegovo kakovost preizkusiti. Strokovna razsodba o tem, katero pivo je boljše, budevaj-viško ali plzensko, je ostala nere-šena vsaj dotlej, da smo v Pragi ugotovili, da „okoznojčan“ v re-stavraciji „U Fleku“ ni več to, kar je bil in da je od teh treh najslabši.

Proti Pragi vodi tu pot skozi ne-koliko višje hribovje, takomenova-ne Brdy, ki so dali Plznu s svojim premogom prvo osnovo za razvoj industrije. V mestu Beroun je zu-nanja slika mesteca pokazala, da ni več pravega življenja za staro indu-strijsko mesto, če moderna indu-strija ni našla pogojev za naselitev v njem.

Gruče stolpnic so nam naznanja-le, da se bližamo Pragi, zgrajeni

kakor stari Rim na sedmih gričih. Od teh so najpomembnejši Hrad-čin ali Hrdačani, češka akropola, Višegrad, prva utrdba in po izročilu sedež kneginje Libuše, pramater kraljevske hiše Přemisirov. Na vzhodu čuva mesto Žižkov ali Vitkov hrib s spomenikom velikega husit-skega vojskovodje Žižke in narod-nim panteonom. Severni breg nad Vitavo pa je nosil od 1955 do 1962 največji Stalinov spomenik, ki je kdajkoli bil zgrajen. Smrt velikega diktatorja pa je povzročila tudi pa-dec tega gigantskega spomenika.

Če hočeš dobiti prvi široki vtis o mestu, ki si ga želiš ogledati in spoznati, ga najprej pogledaj od zgo-raj. To velja seveda tudi za Prago, samo da je tu treba še dostaviti, da kdor Prago ni gledal z višine Hradčina, je sploh ni videl. Tisti trije naši sopotniki in sopotnice, ki so žrtvovali večerne ure za izlet iz hotela International na bližnji hrib, so užili čar razsvetljene nočne Pra-ge in prednjačili pred tistimi, ki so nadaljevali strokovno ugotavljanje o kakovosti raznih vrst piva in vina iz Melnika.

Že pred osmimi leti smo se ho-teli pokloniti žrtvam v Lidicah, kar pa je preprečila nevarnost večjih ali manjših diplomatskih zapletlja-jev, povzročenih po tranzitni vizi enega sopotnika, pisca teh vrstic. Zato smo ta obisk topot nadokna-dili. Od porušenih Lidic, vasi ob cesti, kjer je bil pokončan nacistič-

ni krvnik Heidrich, ni ostalo nič, kakor nekaj kamenja. Vse moške so nacisti pomorili, ženske in mla-dino poslali v koncentracijska tabo-rišča, najmanjše pa predali v „pre-vzgojo“ nacističnim družinam. Zna-no je, da Korošci ne zapojejo samo takrat, kadar stoji formiran zbor na odru. Tako se je tudi tu spontano postavila grupa in zapela čustveno žalostinko v počastitev žrtev tega mesta. Po pregledu ostankov nes-rečne vasi, spominskega parka in muzeja, nas je vodila pot proti jugu na staro davno trdnjavo Karlštajn, zgrajeno po nalogu kralja in cesar-ja Karla IV. Luksemburžana kot ču-vajniko kraljevskih insignij, zna-menj časti in oblasti, krone, žezla in zlatega jabolka. Da bi varnost bila čim večja, so zidovi trdnjave debele po tri metre, tako da ima v srednjem stolpu v trimetrskem zidu še prostora zasebna kraljeva ka-pelica, ki tudi še meri šest kva-dratnih metrov. Res je, da no-tranjost te trdnjave ni posebno bo-gata, toda treba je upoštevati to, da je zidana v srednjem veku, v težkem gotskem slogu, medtem ko izvirajo drugi gradovi iz novejše dobe in različnih modernih slogov in imajo namen pokazati umetnost in bogastvo lastnikov. Pri Karl-štajnu prevzame silnost trdnjave in njena lega, pri drugih gradovih pa lepota slogov in bogastvo notranj-ščine.

(Se nadaljuje)

RADIO — TELEVIZIJA

LJUBLJANA

PETEK, 5. 7.: 18.00 Poročila — 18.05 Naš prijatelj Tito, nadaljevanje — 18.20 Grizli — 20.05 Človekovi možgani — 20.05 Ne prezrite — 21.10 Gangsterska kronika, ameriška nadaljevanje — 22.00 Dnevnik — 22.10 Obrazi ljubljani, francoski film.

SOBOTA, 6. 7.: 14.25 Poročila — 14.30 Črnj iz Kolorada, predstava Lutkovnega gledališča Ljubljana — 15.45 Naš prijatelj Tito, nadaljevanje — 15.00 Miti in legende - An-tični miti: Narcis, Sif in kralj Midas, na-nizanka — 15.15 Poletovček — 15.45 TV ga-lerija: Dubrovnik — 16.15 Spoznano nezna-no: roboti prihajajo — 16.55 Človekovi mož-gani: Strah, angleška dokumentarna serija — 17.45 Palčica, japonski risani film — 18.45 Šol za obstanek: Kriv je jazbec, angleška dok. serija — 20.00 Lov na Stegnerja, angl. film — 21.50 Zrcalo tedna — 22.00/22.10 Split 85 - Festival zabavne glasbe — 23.35 Po-ročila.

NEDELJA, 7. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Živ-zav: Risanke, Tom Sawyer — 10.00 Grizli Adams, ameriška nanizanka, ponovitev — 10.25 Lampijon in lepa Marija, brazilska na-daljevanje — 11.05 Srečanje Oktetov - Šent-lernej 85, reportaža — 11.35 625, pregled ledenskega sporeda — 12.00 Kmetijska od-daja — 13.00 Poročila — 15.15 Mastovi — 15.45 Cedimir III., nadaljevanje — 16.45 Poročila — 16.50 Formula 1, zabavnoglas-bena oddaja — 17.35 Mačka, slovaški film — 18.55 Knjiga — 20.00 Zadski memento, nadaljevanje — 21.10 Slovenci v zamejstvu — 21.45 Športni pregled — 22.15 Balkansko prvenstvo v kolesarstvu, reportaža iz No-vega mesta — 22.30 Poročila.

21.00 Aktualno — 21.40 Večer kraljevega ba-leta iz Londona — 22.25 Dnevnik.

TOREK, 9. 7.: 17.50 Poročila — 17.55 Niške zborovske slovesnosti — 18.25 Miti in le-gende - Srednjeveški miti: Beowulf, nani-zanka — 18.40 TV galerija: Dioklecianova palača — 20.05 Pod starimi strehami, dra-ma — 21.40 Omizje — 23.45 Poročila.

SREDA, 10. 7.: 17.55 Poročila — 18.00 Črnj iz Kolorada, predstava Lutkovnega gleda-lišča Ljubljana — 18.15 Saj si vendar pun-ca, predstava SNG drama Maribor — 18.45 Železi ste - poglejte, poučnabavna od-daja — 20.05 Mednarodna obzorja — 20.55 Življenje Jane Pitmann, ameriški film — 22.50 Dnevnik.

ČETRTEK, 11. 7.: 17.35 Poročila — 17.40 Ivo Zorman: Starčkovo popoldne - Hiša s pe-telinom — 18.00 Po poteh Gubčeve brigade: Boris Kobe — 18.30 Obramba in samoza-ščita — 20.05 Tednik — 21.10 Bregoi: gru-zinska nadaljevanje — 22.25 Dnevnik — 22.40 Retrospektiva domače TV drame - po-svečena življenju znamenitih Slovencev: Ipavci; Franc.

AVSTRIJA 1

PETEK, 5. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šol-ska TV — 10.30 Metaluna 4 ne odgovarja — 11.55 Risanke — 12.00 kriminalna okolja — 13.00 Poročila — 14.45 Lou Grant — 15.30 Počitniški koledar — 16.05 Kremenčkovi — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Ostržek — 17.30 Anna, Ciro & Co — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nerešeni akti — 21.20 Anekdotične v notah — 22.05 Šport — 23.05 Nerešeni akti — 23.15 Poročila.

SOBOTA, 6. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Itali-janščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Rušč-

na — 10.35 Zlato iz vročega grla — 12.15 Jour fixe — 13.15 Poročila — 14.30 Pri pla-valasi Katarini — 15.55 Jakob in Elizabeta — 16.00 Pika Nogavička — 16.30 Viki — 16.55 Mini čas v sliki — 17.0 Risanke - slikanje - oblikovanje — 17.30 Fraggles — 17.55 Otro-rom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije z novosti-mi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Poj z nami - zborovsko petje po željah — 21.50 Šport — 22.50 Končno ne-kaj za smeh — 23.50 Poročila.

NEDELJA, 7. 7.: 15.00 Nevesta je bila veli-ko prelepa — 16.30 „Za prgišče brusnic“ — 16.55 Leteči Ferdinand — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori visokošolski dušni pastir Ernst Bräuer — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Onstran jutranje zore — 21.15 Gustav Mahler — 22.45 Takrat — 22.50 Nočni studio — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 8. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Ri-sanka — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.15 Instrukcija za latinščino — 10.30 Pri plavalasi Katarini — 11.50 Risanke — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Poročila — 14.45 Lou Grant — 15.30 Počitniški koledar — 16.05 Charlie Brown — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Viki — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko

noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Ceste San Francisca — 22.05 O sreči skromnosti — 22.50 Union zvezna pr-venstvo 20.30 Poročila.

TOREK, 9. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Risan-ka — 9.30 Italijanščina — 10.00 Instrukcija za latinščino — 10.30 Morlici z dežnikom — 12.05 Ponedeljski šport — 13.00 Poročila — 14.45 Lou Grant — 15.30 Počitniški koledar — 16.05 Anna in siamski kralj — 16.30 Za pre-dšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poročila in ozadja — 21.15 Cena oblasti — 22.05 „Ne samo Sound of music“ — 22.50 Union zvezna prvenstva — namizni tenis Evropa : Kitajska — 23.50 Poročila.

SREDA, 10. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Risan-ka — 9.30 Francoščina — 10.00 Instrukcija za latinščino — 10.30 Prosim ne molite — 12.10 Poročila in ozadja — 13.05 Poročila — 14.45 Lou Grant — 15.30 Počitniški koledar — 16.05 Pustolovščine na malajskih otokih — 16.30 Slovesnost za Mimijo — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Ostržek — 17.30 Mala pustolovščina — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nočne lepote — 21.40 Brezobzirno hvaležen — 23.15 Union zvezna prvenstva — 23.45 Po-ročila.

ČETRTEK, 11. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Ri-sanka — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 In-strukcija za latinščino — 10.30 Nočne lep-otice — 11.50 Ob ribniku — 12.15 Klub se-niorjev — 13.00 Poročila — 14.45 Lou Grant — 15.30 Počitniški koledar — 16.05 Mupel-šov — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Perinne — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Argumenti — 21.50 Domovina — 22.50 Union zvezno športno prvenstvo — 23.30 Poročila.

SLOVENSKE ODDAJE AVSTRIJSKEGA RADIA vsak dan od 18.10 do 19.00

Pe 5. 7.: Matija Čop, 150-letnica smrti — Ciril Zlobec.
So 6. 7.: Duhovni nagovor (župnik Hanzej Olip — Šmarjeta). Voščila (Danica Urschitz).
Ne 7. 7.: Glasbeni forum (Emil Krištof).

Po 8. 7.: Kontakt.
To 9. 7.: Partner.
Sr 10. 7.: Alpe-Jadran.
21.00—22.00 Večerna oddaja.
Če 11. 7.: Rož-Podjuna-Zila.
Pe 12. 7.: Čas, ki živi.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 snd a
Upava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovlje.

Spet upanje za pliberško pivovarno

V pravcati poplavi najrazličnejših bolj ali manj nerazveseljivih vesti o domačih in tujih dogodkih je bila te dni vsekakor razveseljiva novica, da se je vodstvo štajerskih pivovarn, ki so lastnik tudi pliberške pivovarne Sorgendorf, po dolgotrajnih posredovanjih, protestih in drugih akcijah končno le odločile, da vložijo ustrezna sredstva v modernizacijo pliberškega podjetja. Tako široka akcija solidarnosti s prizadetimi delavci v pivovarni pri Štihu le kaže prve uspehe, saj je slišati celo o načrtih, da z modernizacijo podjetja ne bo ohranjeno samo dosedanje število delavcev, temveč bodo pozneje potrebovali še nadaljnjo delovno silo.

Kakor je po eni strani razveseljivo, da Sorgendorf v doglednem času morda res ne bo več „vas skrbi“, pa se tudi na tem področju potrjuje pravilnost pregovora, ki pravi, da ena lastovka še ne prinese pomladi. Medtem ko v primeru podjunskega podjetja torej že prižigajo iskro upanja, se v vprašanju boroveljske žičarne stvari premikajo ravnvo v nasprotno smer. Čeprav so politični veljaki tudi v tem primeru napovedovali, da bo cela Koroška stala za boroveljskimi delavci, če bi bila njihova delovna mesta res ogrožena, je uso-

da tega podjetja takorekoč že zapečatena. Delavci so imeli do 1. julija možnost, da se odločijo za eno od treh možnosti: za strokovno preobrazbo, za zaposlitev v štajerskem podjetju ali za odpust. In ta teden so se v Celovcu začeli tečaji, na katerih bodo del boroveljskih delavcev prešolali za druge poklice, kar pomeni, da se je praktično že začelo izvajanje načrtov za postopno ukinitvev nekdanje žičarne v Borovljah.

Z naraščajočimi gospodarskimi težavami se srečujejo tudi v drugih predelih Koroške. Najnovejši primer je znana tovarna pohlštva AVE v Dravski dolini, kjer naj bi združitev dveh doslej krajevno ločenih delovnih obratov dosegli za „ceno“ okrog sto delovnih mest. Podobnih primerov pa je še dosti več in v vsakem posameznem primeru gre za desetine delavcev, katerih delovna mesta so ogrožena.

Teh dejstev tudi še tako spretno prikrojene statistike ne morejo prikriti, kakor jih ni mogoče spraviti s sveta s ponavljanjem trditve, da Koroška s svojim gospodarskim razvojem prednjači pred vsemi ostalimi zveznimi deželami. Če delavci na Koroškem izgubijo zaposlitev, jim namreč prav nič ne pomaga zavest, da imajo brezposelnost

tudi v ostali Avstriji, zlasti če je odstotek brezposelnosti prav na Koroškem slej ko prej višji kot drugod in da ravnvo v južnem delu dežele dosega naravnost rekordno višino.

Politični dejavniki zanimanje javnosti zato radi preusmerjajo na druge stvari. Iz zadnjega časa je značilen primer Beljak: Čim se je z velikimi sredstvi ter najlepšimi obeti in upi zgrajena tovarna Siemens znašla v težavah, so v občinski hiši govorili in sklepali o obnovitvi napisa iz leta 1920, ki ga je zaradi njegove nacionalistično-hujškaške vsebine v današnjem času zblizevanja med narodi in sosedi mogoče razumeti le kot skrajni anahronizem. Posebno priljubljeno izogibališče deželnih politikov, kadar hočejo odvajati javnost od perečih gospodarskih in drugih problemov, pa je že od nekdanj manjšinsko vprašanje, kjer je njihov verbalizem toliko bolj neukrotan, kolikor večje so skrbi in težave, s katerimi se srečujejo na drugih področjih. Trenutna besedna nasilnost pa je hkrati tudi izraz živčnosti, ker se prav dobro zavedajo, da proti stvarnemu in znanstveno utemeljenemu zagovarjanju dvojezične šole ni mogoče argumentirati s kakršno koli obliko šolskega apartheida.

„Za mir med narodi“

Pod naslovom „Za mir med narodi“ bo v Bazovici pri Trstu v tleh dneh že tradicionalno srečanje borcev in antifašistov z obeh strani meje, katerega prireditelj je Tržaški partizanski pevski zbor „Pino Tomažič“.

Kakor v vseh prejšnjih letih, tako bo prireditev tudi tokrat obsegala bogat in pester spored. Začetek bo danes zvečer s filmskim večerom. Jutri bo sledil kulturni program, pri katerem bosta sodelovala predvsem Akademsko kulturno-umetniško društvo „Oslobodioci“ iz Beograda, katerega folklorna skupina bo predvajala plese jugoslovanskih narodov, in Tržaški partizanski pevski zbor s svojim tudi pri nas znanim recitalom „Revolucija in glasba“; po kulturnem sporedu pa bo za zabavo in ples igral glasbeni ansambel Akordi iz Postojne. Osrednja prireditev bo v nedeljo, ko bodo nastopili godba na pihala iz Postojne, Tržaški partizanski pevski zbor in mladinski pevski zbor.

S to prireditvijo, ki služi po eni strani utrjevanju stikov med bivšimi borci in aktivisti z obeh strani, po drugi strani pa krepitvi vezi med starejšimi generacijami, ki so doživljale čase narodnoosvobodilnega boja, ter mladino, ki naj bi ideale tega boja, kot so mir, bratstvo in enotnost, prenašala na bodoče rodove, obhaja Tržaški partizanski pevski zbor tudi svojo obletnico – v nedeljo 7. julija bo namreč minilo trinajst let od začetka njegovega delovanja.

Spet šolski štrajk?

V Miklavčevem vedo nekateri gostilniški gostje marsikaj povedati. Tudi precej neresnice je vmes. Vsekakor pripravljajo nekateri ljudje vzdušje, ki je usmerjeno proti dvojezičnosti v šoli, proti šolskemu ravnatelju Kukovici, proti dvojezičnim napisom itd. Nekateri razširjujejo celo neverjetno laž, da plačuje ravnatelj šolarje za pouk slovenščine!

Slišati je tudi nekaj o morebitnem šolskem štrajku jeseni? Ta protizakonita sredstva nemškonačionalnih sil poznamo že iz leta 1958, ko so izsilili pri popustljivih politikih likvidacijo obvezne dvojezične šole. Tudi pozneje so govorili o tem načinu politike, da bi ustvarjali pritisk na sivenščino v

šoli. Se sedaj spet pripravljajo na to protizakonito dejanje, da bi še bolj otežkočili dobro pedagoško delo učiteljev, ki delujejo v popolnem soglasju z zakoni?

Kaj bodo podzeli pri žandarmeriji, kjer menda o teh načrtih že nekaj vedo. So informirali že šolske in deželne oblasti? In kaj pravi k temu šolske oblasti?

Film „Vas ob meji“ spet razburil koroške duhove

Trodalni film „Vas ob meji“, ki ga je avstrijska TV zdaj ponovno predvajala, je spet razburil koroške duhove.

Čeprav so se domovinsko-zvesti čuvvari časti Koroške že prvič brezmejno osmešili v avstrijski in mednarodni javnosti s svojimi protesti, jim film tudi tokrat ni dal mirno spati. Očitno jim preveč vzbuja slabo vest, saj odkrije in ožigosa marsikaj od tistega, kar spada k rekvizitom narodnostne politike v naši deželi, pa kulturnemu človeku nikakor ne more biti v ponos.

Da se je čutil „provociranega“ svobodnjaški Haider, še nekako razumemo. Da pa je svoje „začudenje“ izrazila celo deželna vlada in da je boj „stalnemu izivanju Koroške“ napovedal tudi deželni glavar Wagner, je le malo čudno in samo kaže, kako je tudi uradna Koroška vpletana v izrazito protislovensko politiko, ki jo odkriva film „Vas ob meji“.

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

„Obir“ podpira nogometaše iz Sel

Nogometna sekcija DSG Sele bo imela v prihodnji sezoni nekoliko manj skrbi. Začetek tega tedna sta predsednik društva mag. Janko Olip in sekcijski vodja Nanti Olip podpisala s tovarno celuloze „Obir“ iz Rebrce sponzorsko pogodbo. „Obir“ z močno finančno podporo stopa torej na novo področje, selški nogometaši pa imajo zagotovljenih več finančnih sredstev kot prejšnja leta.

Na majicah in trenerkah Selanov bodo torej v bodoče napisali „Obir - DSG Sele“. Selani pa so se obvezali, da povsod nastopajo le s temi majicami.

Dipl. inž. Feliks Wieser, ravnatelj tovarne „Obir“, je novinarjem povedal, da s tem tovarna nagovarja posredno tudi dobavitelje lesa na južnem Koroškem, vrhu tega pa se vodstvu tovarne zdi pomembno, da se tudi v obrobni krajih ustvarijo temelji zdravega športnega delova-

nja. To odgovarja že daljšemu načrtu, saj tudi na Obirskem in drugje podpirajo športnike.

Pogodbo so podpisali za eno leto. Prvič pa bodo majice verjetno

uporabili 28. 7. 1985, ko bodo Selani slavili z nogometnim turnirjem 25-letnice DSG Sele, hkrati pa otvorili že dolgo zaželene kabine v selškem „stadionu“.

ŠMIHEL OSTANE V PODLIGI

Najprej so si Šmihelčani v kvalifikacijskih igrah samostojno priborili pravico ostati v podligi, nato pa se je še VSV kvalificiral za drugo najvišjo avstrijsko ligo, tako da ostane v podligi tudi Weissenstein, ki bi drugače moralo za en razred nazadovati.

ASKÖ ŠMIHEL - WEISSENSTEIN 4:1 (1:1)

Že po prvem porazu v Weissensteinu (0:2) so Šmihelčani bili prepričani, da bo gostom na večjem Šmihelskem igrišču zmanjkalo sapa. Sicer se je prvi polčas končal še neodločeno (1:1), vendar so po pavzi domačini zabil še tri gole. Tako so si Šmihelčani z lastnimi močmi in z razmerjem golov 4:3 zagotovili obstoj v podligi. Vauče je s tremi goli imel zato največje zasluge.

Postava: Guetz, Mack (65. Krištof), Šuler, Lopinsky, Motschnig, Vauče, Willi Berchtold (46. Herbert Berchtold) Pajenk, Britzmann, Blažej, Krausler.

SLOVENSKI ŠAHISTI PODLEGLI V BLATOGRADU

Pretekli petek sta se v Blatogradu prijateljsko spopadli na osmih deskah domača šahovska ekipa in šahovsko društvo Slovenske športne zveze. Kljub oslavljeni postavi Blatograjčanov (brez prvih štirih igralcev po Elo-listi) so slovenski šahisti podlegli s 3:5. Poraz pa je samo statističnega pomena, saj je bil glavni namen tekme, da se šahisti-novinci v vrstah SD SŠZ in-tudi Blatograda navadijo igre pod pogoji, ki vladajo med prvenstvom (pisanje potez, omejitvev časa itd.).

Izidi posameznih partij

A. Gallob : Hitzelberger	0:1
G. Živkovič : Sabitzer	0:1
F. Rulitz : Asaloni sen.	1:0
I. Ferm : Wiesbeck	1:0
I. Lukani : Krivec	0:1
A. Einspieler : Kessler	0:1
H. Rulitz : Zechner	1:0
F. Kernjak : Leschanz	0:1

rulitz

PRODAM

starejšo Weekend-hišico s 87 ari zemljišča (vinograd) na sončni legi pri Atomskih toplinah. Voda in elektrika inštalirani. Interesenti naj se javijo na uredništvu ali po telefonu (03 062) 37 2 84.

KNJIGARNA „DRAVA – NAŠA KNJIGA“

obvešča svoje cenjene stranke, da ima od 1. julija 1985 naprej naslednji poslovni čas: 8.00–12.30 in 13.30–18.00 ob sobotah 8.00–12.00

Dr. Matjaž Sienčnik, otroški zdravnik na dopustu od 5. do 28. julija.

Dr. Matjaž Sienčnik, otroški zdravnik – pogodba z vsemi zavarovalnicami – ordinira od ponedeljka do četrtega od 8. do 11. ure in po naročilu. Zmenek termina se priporoča.

Slovensko tiskarsko podjetje išče

VAJENCA

za področje fotostavka in ofsettiska.

Pričakujemo znanje slovenščine in nemščine.

Vašo prošnjo pošljite uredništvu Slovenskega vestnika do 12. 7. 1985 pod šifro „vajenec“.

Vsem znancem sporočamo, da nas je po kratki težki bolezni v 59. letu svojega življenja nenadoma zapustil moj mož

Franc Srienz

tesarski mojster v Podlogu

Dragega rajnega bomo pospremili v soboto 6. julija 1985 ob 14. uri od mrtvašnice v farno cerkev na Suhi, kjer ga bomo po svetli maši položili k večnemu počitku.

Podlog, 3. julija 1985

Marija Srienz v imenu sorodnikov